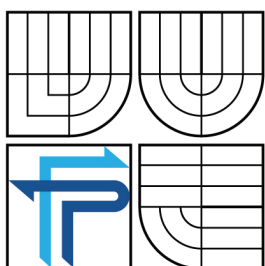

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

**FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV FINANCÍ**

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUTE OF FINANCES

ZDAŇOVÁNÍ VYBRANÝCH PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB V ČR A POLSKU - KOMPARACE

TAXATION OF SELECTED INCOMES OF INDIVIDUALS IN THE CZECH REPUBLIC AND IN
POLAND – A COMPARISON

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

LENKA REJZKOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. KAREL BRYCHTA, Ph.D.

BRNO 2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Rejzková Lenka

Daňové poradenství (6202R006)

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách, Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně a Směrnicí děkana pro realizaci bakalářských a magisterských studijních programů zadává bakalářskou práci s názvem:

Zdaňování vybraných příjmů fyzických osob v ČR a Polsku - komparace

v anglickém jazyce:

**Taxation of Selected Incomes of Individuals in the Czech Republic
and in Poland - a Comparison**

Pokyny pro vypracování:

Úvod

Teoretická východiska a popis současného stavu

Analýza problému a současné situace

Vlastní zhodnocení a návrhy

Závěr

Seznam použité literatury

Přílohy

Seznam odborné literatury:

KUBÁTOVÁ, K. Daňová teorie – úvod do problematiky. 2. vyd. 2009. 120 s. ISBN 987-80-7357-423-9.

TURAKIEWICZ, J. Daňová soustava v Polsku [online]. Web: www.kontaktnicentrum.as4u.cz [cit. 2010-01-05]. Dostupný z: <http://kontaktnicentrum.as4u.cz/redakce/index.php?clanek=33581&xuser=&lanG=cs&slozka=7665&xsekce=7683>.

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych ze zm.

Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiągnutych przez osoby fizyczne ze zm.

VYBÍHAL, V. Zdaňování příjmů fyzických osob 2009 - praktický průvodce. 5. vyd. 2009. 224 s. ISBN 978-80-247-2998-5.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Karel Brychta, Ph.D.

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2009/2010.

L.S.

Ing. Pavel Svirák, Dr.
Ředitel ústavu

doc. RNDr. Anna Putnová, Ph.D., MBA

V Brně, dne 16.04.2010

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku daně z příjmů fyzických osob. Porovnává zdanění vybraných příjmů fyzických osob v ČR a Polsku. Práce obsahuje postupy, návrhy a informace k optimalizaci daňové povinnosti poplatníka. Výpočet optimální daňové povinnosti je demonstrován na konkrétních praktických příkladech.

Abstract

The Bachelor's Thesis focuses on taxation of selected incomes of individuals. It compares taxation of selected incomes of individuals in the Czech Republic and in Poland. The thesis contains methods, suggestions and information about optimization of tax liability. Calculation of optimal tax liability is illustrated on the factual examples.

Klíčová slova

Česká republika, daň z příjmu fyzických osob, daň, daňová soustava, Polsko, poplatník.

Key words

Czech Republic, personal income tax, tax, tax system, Poland, tax-payer.

Bibliografická citace práce

REJZKOVÁ, L. *Zdaňování vybraných příjmů fyzických osob v ČR a Polsku – komparace*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2010. 78 s.

Vedoucí bakalářské práce Ing. Karel Brychta, Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušila autorská práva (ve smyslu Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 27. května 2010

.....

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Karlu Brychtovi, Ph.D. za cenné rady, podněty, připomínky, odborné vedení při zpracování této práce a pomoc při hledání odborníka na systém polského zdaňování příjmů fyzických osob. Dále děkuji paní Ing. Janě Čížkové za zprostředkování kontaktu na polské daňové poradce.

Obsah

ÚVOD	10
CÍLE PRÁCE.....	11
METODY ZPRACOVÁNÍ	12
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	13
1.1 DAŇOVÝ SYSTÉM	13
1.2 DAŇ A JEJÍ FUNKCE.....	14
1.3 SUBJEKT DANĚ	15
2 DAŇOVÉ SOUSTAVY SROVNÁVANÝCH ZEMÍ.....	16
2.1 SROVNÁNÍ PŘÍMÝCH DANÍ	17
2.2 SROVNÁNÍ NEPŘÍMÝCH DANÍ	19
3 ZDAŇOVÁNÍ PŘÍJMŮ FYZICKÉ OSOBY V ČR.....	21
3.1 POPLATNÍK DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB	21
3.2 PŘEDMĚT DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB	22
3.3 OSVOBOZENÍ OD DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB	22
3.4 PŘÍJMY ZE ZÁVISLÉ ČINNOSTI A FUNKČNÍ POŽITKY	23
3.5 PŘÍJMY Z PODNIKÁNÍ A JINÉ SAMOSTATNÉ VÝDĚLEČNÉ ČINNOSTI	23
3.6 PŘÍJMY Z KAPITÁLOVÉHO MAJETKU	25
3.7 PŘÍJMY Z PRONÁJMU.....	26
3.8 OSTATNÍ PŘÍJMY	26
3.9 NEZDANITELNÁ ČÁST ZÁKLADU DANĚ	27
3.10 ODČITATELNÉ POLOŽKY OD ZÁKLADU DANĚ	28
3.11 ZÁKLAD DANĚ	29
3.12 ALGORITMUS VÝPOČTU DANĚ	29
3.13 SLEVY NA DANI	30
3.14 ZÁLOHY NA DAŇ Z PŘÍJMŮ	30
3.15 DAŇOVÉ PŘIZNÁNÍ.....	31
4 ZDAŇOVÁNÍ PŘÍJMŮ FYZICKÉ OSOBY V POLSKU	32
4.1 POPLATNÍK DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB	32
4.2 PŘEDMĚT DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB	33
4.3 OSVOBOZENÍ OD DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB	33
4.4 PŘÍJMY ZE ZÁVISLÉ ČINNOSTI	34
4.5 PŘÍJMY Z NEZÁVISLÉ ČINNOSTI.....	36
4.6 PŘÍJMY Z PODNIKÁNÍ	37
4.7 PŘÍJMY Z KAPITÁLOVÉHO MAJETKU	38
4.8 PŘÍJMY Z PRONÁJMU.....	38
4.9 PŘÍJMY Z VLASTNICKÝCH PRÁV.....	39
4.10 PŘÍJMY Z PRODEJE NEMOVITOSTÍ.....	40
4.11 OSTATNÍ PŘÍJMY	40
4.12 NEZDANITELNÉ ČÁSTI ZÁKLADU DANĚ.....	40
4.13 ODČITATELNÉ POLOŽKY	41
4.14 ZÁKLAD DANĚ	41
4.15 VÝPOČET DANĚ	42
4.15.1 Uplatnění sazby podle daňové stupnice	42
4.15.2 Uplatnění paušální daně z vybraných příjmů.....	43
4.16 SLEVY NA DANI	45
4.17 ZÁLOHY NA DAŇ Z PŘÍJMŮ	45
4.18 DAŇOVÉ PŘIZNÁNÍ.....	46

5 PŘÍKLADY ZDANĚNÍ.....	47
5.1 PŘÍJMY ZE ZÁVISLÉ ČINNOSTI	47
5.2 PŘÍJMY Z PODNIKÁNÍ	52
5.3 ÚROKY Z VKLADŮ NA BĚŽNÝCH ÚČTECH.....	57
5.4 PŘÍJMY Z PRONÁJMU.....	59
5.5 PŘÍJMY Z PRODEJE NEMOVITOSTI.....	63
6 KOMPARACE ZDAŇOVÁNÍ PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB V ČR A POLSKU	65
6.1 LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA	65
6.2 METODY ZDAŇOVÁNÍ JEDNOTLIVÝCH TYPŮ PŘÍJMŮ	66
6.3 NÁVRHY OPTIMALIZACE.....	68
ZÁVĚR	71
POUŽITÁ LITERATURA.....	73
SEZNAM TABULEK.....	76
SEZNAM GRAFŮ	76
SEZNAM VZORCŮ	76
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	77
SEZNAM PŘÍLOH.....	78

ÚVOD

Daně provázejí člověka po celý život. Zatěžují jak jeho příjmy, tak majetek i spotřebu. Neustálé legislativní změny způsobují horší orientaci poplatníka v problematice zdanění jeho příjmů, což zapříčiňuje, že poplatník nemá přehled o tom, jak své příjmy zdanit optimálně.

Daně jsou zásadním zdrojem příjmů veřejných rozpočtů a je pravomocí každého státu stanovit si jednotlivé daně samostatně. K zajištění fungování společného trhu a volného pohybu zboží a služeb harmonizují směrnice Evropské unie (dále jen „EU“) především nepřímé daně. Daň z příjmů fyzických osob, která je tématem této práce, dosud legislativou EU nebyla ve velké míře ovlivněna, proto můžeme v rámci zdaňování příjmů fyzických osob v jednotlivých členských státech EU nacházet značné rozdíly v systému zdaňování příjmů, dokonce i různé systémy zdaňování.

Ve své práci se budu zabývat komparací zdanění vybraných příjmů fyzických osob v České republice (dále jen „ČR“) a Polské republice (dále jen „Polsko“).

Nejprve vymezím základní pojmy týkající se daňové problematiky, s kterými budu dále pracovat. V další kapitole přiblížím daňové soustavy ČR a Polska a provedu základní porovnání přímých a nepřímých daní. Porovnání bude stručné, neboť má sloužit pouze pro základní povědomí o vybíraných daních na území zmíněných států.

V dalších kapitolách vysvětlím postup zdaňování vybraných příjmů fyzických osob v ČR na základě legislativy platné pro zdaňovací období 2009. Stejně tak seznámím čtenáře se systémem zdaňování vybraných příjmů fyzických osob v Polsku. Budu se zabývat jednotlivými skupinami příjmů podle zákona a možnostmi jejich zdanění.

V analytické části práce doložím na konkrétních případech daňovou zátěž vybraných poplatníků. Příklady jsou koncipovány tak, aby český poplatník (daňový rezident ČR) měl výchozí pozici srovnatelnou s polským poplatníkem (daňovým rezidentem Polska).

Na základě výpočtů a dosažených poznatků budu v poslední části práce formulovat zásadní rozdíly v legislativní úpravě a metodách zdaňování jednotlivých typů příjmů a návrhy optimalizace daňové povinnosti.

CÍLE PRÁCE

Hlavním cílem práce bude určit a porovnat daňovou zátěž pro vybraného poplatníka daně z příjmů fyzických osob v ČR a v Polsku. Konkrétní příklady zdanění budou zaměřeny na příjmy ze závislé činnosti vykonávané na základě pracovní smlouvy, příjmy z podnikání v rámci řemeslné živnosti, příjmy z kapitálového majetku v podobě úroků z vkladů na běžném účtu, příjmů z pronájmu majetku nezařazeného v obchodním majetku poplatníka a na příjmy z prodeje nemovitosti. Pro tyto vybrané poplatníky budou formulovány návrhy a doporučení, jak optimalizovat daňovou povinnost.

Díličními cíli práce je seznámení s daňovým systémem ČR a Polska, vysvětlení postupu zdaňování příjmů fyzických osob v ČR a Polsku a v neposlední řadě identifikace zásadních rozdílů v legislativní úpravě a systému zdaňování příjmů fyzických osob v ČR a Polsku.

METODY ZPRACOVÁNÍ

Před samotným zpracováním této práce jsem sestavila rešerši. Na jejím základě jsem studovala prameny k problematice zdanění příjmů fyzických osob, především příslušné zákony, odborné knihy a polské internetové daňové portály.

Při psaní bakalářské práce jsem aplikovala níže uvedené myšlenkové metody:

Metoda komparace je založená na „*porovnávání objektů za účelem stanovení jejich shodných nebo rozdílných znaků*“.¹ Metoda komparace je pro tuto práci stěžejní. Srovnávám postupy zdanění vybraných příjmů fyzických osob v ČR a Polsku, dále porovnávám daňovou zátěž při dosahování stejného typu příjmů v těchto dvou zemích.

Metoda abstrakce představuje „*odhlížení od nepodstatných vlastností a vztahů*“.² Protože téma bakalářské práce je rozsáhlé, nemohla jsem uvést způsoby zdanění všech příjmů, kterých mohou fyzické osoby dosáhnout. Z toho důvodu jsem vybrala pouze nejdůležitější informace.

Metodou idealizace vytváříme abstraktní objekty, které reálně neexistují, ale představují případy pro demonstraci určitých situací. Na základě této metody jsem sestavila názorné příklady zdanění vybraných příjmů u vybraných subjektů.

Metoda modelování vytváří systém objektů, které splňují základní vztahy a zákonitosti tak, aby systém posloužil lepšímu pochopení problematiky. Pro názornost a lepší pochopení problematiky zdanění příjmů fyzických osob jsem sestavila tabulky a grafy.

Metodou dedukce odvozujeme výroky z jiných platných výroků. Metodu dedukce jsem použila pro parafrázování zákonů, aby jejich pasáže byly pro čtenáře pochopitelnější.

Metoda analýzy je založená na rozčlenění objektu na menší části za účelem poznání těchto menších prvků jako součástí jednoho celku. Metodu analýzy jsem použila pro rozbor zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění p. p., Ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych ze zm., a vysvětlení jejich dílčích částí.

¹ POKORNÝ, J. *Předdiplomní seminář – Jak efektivně zpracovat a obhájit diplomovou práci*. 2006. 58 s. ISBN 80-214-3254-3. s. 21.

² tamtéž, s. 21.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

V této kapitole budou vymezeny základní pojmy týkající se daňové problematiky. Kapitola definuje daňový systém, funkci daňového systému a požadavky na jeho fungování. Dále definuje daň, funkce daně a subjekt daně.

1.1 Daňový systém

Daňový systém představuje souhrn všech daní, které jsou v daném státě vybírány, a zároveň i systém institucí, které zabezpečují správu, vyměřování, vymáhání a kontrolu daní. Součástí daňového systému je také systém metod a pracovních postupů, které uvedené instituce uplatňují ve vztahu k daňovým subjektům.³

Daňový systém zabezpečuje plnění jednotlivých funkcí daní, protože každá daň v daňovém systému zajišťuje splnění požadavků, které jsou na daňový systém kladeny, jiným způsobem.

Daňové principy v historii vždy odrážely konkrétní názory a podmínky. Požadavky na "dobrý" daňový systém poprvé ve svém díle Pojednání o podstatě a původu bohatství národů definoval Adam Smith. Dvě z jeho zásad jsou i dnes základními daňovými principy, na kterých se daňová teorie shoduje. Jsou jimi:

- **daňová spravedlnost** – daně by měly být ukládány spravedlivě na *principu platební schopnosti* (poplatníkovi by měly být daně uloženy podle toho, jaká je jeho schopnost je platit) nebo na *principu prospěchu* (poplatník by měl za zaplacenou daň dostat od státu odpovídající protiplnění);
- **efektivnost zdanění** – efektivností zdanění se rozumí minimalizace administrativních nákladů správce daně i poplatníka a zároveň minimalizace zkreslení v cenách a užitku z činnosti (tzv. *distorzita daní*).

³ ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie - s praktickou aplikací*. 2. vyd. 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8. s. 10.

V dalších názorech na požadavky daňového systému se různí autoři liší. Ve své podstatě se shodují na následujících požadavcích⁴:

- **makroekonomická pružnost** – daňový systém by měl být pružný, reagovat na růst hrubého domácího produktu;
- **právní perfektnost a politická průhlednost** – daňový systém nesmí umožnit poplatníkovi vyhnout se placení daní, všechny daňové předpisy musí být všem daňovým subjektům k dispozici a pochopitelné;
- **jednoduchost** – daňový systém by měl být jednoduchý, a to proto, aby každý znal své daňové povinnosti.

1.2 Daň a její funkce

V odborné literatuře je daň definována různými způsoby. Definice daně mezinárodní organizací OECD, kterou K. Kubátová⁵ uvádí jako v praxi často používanou, zní: „*Daň je povinná nenávratná platba do veřejného rozpočtu.*“

Je třeba, aby povinnost platby daně byla uzákoněna legislativní cestou, neboť ustanovení čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod zakotvuje, že: „*Daně a poplatky lze vybírat pouze na základě zákona.*“ Princip nenávratnosti znamená, že poplatník nemá nárok na ekvivalentní protiplnění. V okamžiku zaplacení poplatník ani neví, na jaký účel bude daň použita (neúčelová platba).

Daně plní v ekonomice celou řadu funkcí. Mezi základní funkce patří:

- **alokační funkce** – daně mají korigovat tržní selhání ve chvíli, kdy tržní mechanismy nejsou schopny zajistit efektivní alokaci výrobních faktorů mezi jednotlivé směry užití, a zabezpečit umístění prostředků tam, kde by se jich při tržní alokaci nedostávalo;
- **stabilizační funkce** - daně zmírňují cyklické výkyvy v ekonomice tím, že ovlivňují ekonomické chování jednotlivých subjektů (v době recese mají být

⁴ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie – úvod do problematiky*. 2. vyd. 2009. 120 s. ISBN 987-80-7357-423-9. s. 18 – 20.

ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie - s praktickou aplikací*. 2. vyd. 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8. s. 77 – 78.

⁵ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie – úvod do problematiky*. 2. vyd. 2009. 120 s. ISBN 987-80-7357-423-9. s. 9.

menší, ponechat poplatníkům k dispozici větší část příjmů, čímž vzroste poptávka po zboží a službách; naopak v době konjunktury mají být daně vyšší, aby poplatníkům odebraly větší část důchodů a omezily tím celkovou poptávku);

- **redistribuční funkce** – daně přesouvají část důchodů a majetku bohatších subjektů chudším (rozdíly v důchodech jednotlivých subjektů zmírňují daně například tím, že využitím progresivní sazby daně z příjmů jsou vyšší příjmy zdaněny více).

V některé literatuře můžeme najít na stejné úrovni jako výše zmíněné funkce ještě **fiskální funkci** daní. Touto funkcí se rozumí úkol daní získat finanční prostředky do veřejných rozpočtů, neboť daně jsou v ČR jejich rozhodujícími příjmy. Z veřejných rozpočtů jsou daněmi financovány veřejné statky a služby. Z popisu jednotlivých funkcí daní vyplývá, že fiskální funkce je zahrnuta ve všech funkcích, proto by neměla mít stejné postavení jako tyto funkce.⁶

1.3 Subjekt daně

Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění p. p. v § 6 definuje subjekt daně, poplatníka a plátce daně, a to následovně:

*„**Daňovým subjektem** se rozumí poplatník, plátce daně a právní nástupce fyzické či právnické osoby, která je jako daňový subjekt vymezena zákonem.“*

*„**Poplatníkem** se rozumí osoba, jejíž příjmy, majetek nebo úkony jsou přímo podrobeny dani.“*

*„**Plátcem daně** se rozumí osoba, která pod vlastní majetkovou odpovědností odvádí správci daně daň vybranou od poplatníků nebo sraženou poplatníkům.“*

⁶ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie – úvod do problematiky*. 2. vyd. 2009. 120 s. ISBN 987-80-7357-423-9. s. 16 – 17.

2 DAŇOVÉ SOUSTAVY SROVNÁVANÝCH ZEMÍ

Daňovou soustavu definuje J. Široký⁷ následovně: „*Daňová soustava představuje souhrn daní vybíraných v určitém státě v určitém čase. Z právního hlediska to jsou jednotlivé daně upravené v daňových zákonech. K faktorům ovlivňujícím uspořádání daňové soustavy patří velikost státu a jeho územní členění, tradice způsobu výběru daní, ale i přijaté závazky plynoucí ze zapojení do mezinárodních integračních procesů.*“

Daně mají zajistit dostatek finančních prostředků do veřejných rozpočtů, přičemž důležitou roli hraje rozhodnutí, co všechno bude předmětem daně a jakých subjektů se bude daň týkat.

V daňových soustavách rozlišujeme přímé a nepřímé daně. Přímé daně působí přímo na poplatníka a zatěžují jeho příjmy a majetek. Jejich znakem je nemožnost přenést daňovou povinnost na jiný subjekt. Na druhé straně poplatníkem nepřímých daní je konečný spotřebitel, který daň platí v ceně produktů a služeb. Samotnou daň odvádějí do veřejných rozpočtů plátcí (např. výrobci, poskytovatelé služeb).

Soustavy daní ČR a Polska mají velmi podobnou strukturu, jak je vidět z následujících tabulek (Tabulky 1 a Tabulky 2).

Tabulka 1: Daňová soustava ČR

Přímé daně	Nepřímé daně
daň z příjmů fyzických osob	daň z přidané hodnoty
daň z příjmů právnických osob	spotřební daně
daň z nemovitostí	ekologické daně
daň silniční	
daň dědická, darovací, z převodu nemovitostí	

Zdroj: vlastní zpracování

⁷ ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie - s praktickou aplikací*. 2. vydání. 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8. s. 10.

Tabulka 2: Daňová soustava Polska

Přímé daně	Nepřímé daně
daň z příjmů fyzických osob	daň z přidané hodnoty
daň z příjmů právnických osob	spotřební daň
daň z nemovitostí	daň z výher
daň silniční	
daň dědická, darovací	
daň z občanskoprávních úkonů	
daň zemědělská	
daň lesní	

Zdroj: vlastní zpracování

2.1 Srovnání přímých daní

Nyní nastíním, co mají daňové soustavy srovnávaných zemí společné a v čem se od sebe liší. Srovnání je stručné, neboť slouží pouze pro základní povědomí o vybíraných daních na území zmíněných států.

Přímé daně jsou v Polsku vybírány ze stejných titulů jako v ČR, pouze daň z převodu z nemovitostí není samostatnou kategorií, ale je součástí daně z příjmů fyzických osob. Rozdílným prvkem ve struktuře přímých daní je daň z občanskoprávních úkonů, která je vybírána pouze v Polsku. Daň z příjmů fyzických osob těchto zemí je tématem celé práce, proto jí v této stručné části nebudu zmiňovat.

Daní z občanskoprávních úkonů zdaňuje polský daňový subjekt občanskoprávní úkony, jakými jsou smlouvy o prodeji a převodu věcí a majetkových práv, smlouvy o půjčce či smlouvy o hypotékách zakladatelské smlouvy společností a změny těchto smluv, dále pak rozsudky soudů a dohody, pokud vyvolávají právní následky, které podléhají zdanění občanskoprávních úkonů.⁸

⁸ TURAKIEWICZ, J. *Daňová soustava v Polsku* [online]. 2009 [cit. 2010-01-05]. Dostupný z: <<http://kontaktnicentrum.as4u.cz/redakce/index.php?clanek=33581&xuser=&lanG=cs&slozka=7665&xsekce=7683>>.

Daň z příjmů právnických osob má v obou zemích lineární charakter, liší se sazbami daně – 19 % pro Polsko, 20 % pro ČR⁹. Poplatníci v obou zemích mají povinnost platit během zdaňovacího období zálohy na daň z příjmů. Čeští poplatníci platí zálohy v závislosti na jejich poslední známé daňové povinnosti, tedy po celé zálohové období platí stejnou částku, zatímco polští poplatníci jsou povinni každý měsíc samostatně vypočítat příjem, výši daně a zaplatit zálohu na tuto daň.¹⁰

Daň z nemovitostí je majetkovou daní a zatěžuje pozemky a budovy. Výše daně v obou zemích závisí na způsobu využití pozemku, příp. budovy a na jeho, příp. jejím umístění. Sazby daně z nemovitostí v ČR určuje zákon, zatímco v Polsku sazby daně určují obecní úřady, přičemž jsou limitovány státem stanoveným stropem.

Pozemky, zařazené v evidenci pozemků a staveb jako zemědělské půdy nebo jako pozemky se stromy a keři na zemědělské půdě, které jsou využívány k výkonu zemědělské činnosti, jsou v Polsku zdaněny zvláštní, tzv. **zemědělskou daní**. Tuto daň jsou povinni platit vlastníci těchto pozemků. Daň odpovídá peněžnímu ekvivalentu stanoveného množství žita na hektar pozemku.¹¹

Podobně vlastníci lesů, kteří využívají tyto pozemky k výkonu lesnické činnosti, odvádějí **lesní daň**. Daň odpovídá peněžnímu ekvivalentu stanoveného množství dřeva na hektar lesního pozemku. Cenu žita a dřeva vyhláší Ministerstvo financí Polska.

Silniční daní jsou v ČR zatížena pouze vozidla, která jsou používána nebo určena k podnikání. Vozidla používaná výlučně pro osobní potřeby jsou od daně osvobozena. Sazby daně jsou stanoveny jako pevně dané zákonem stanovené částky splatné čtvrtletně.

Dani silniční v Polsku jsou povinny právnické a fyzické osoby, které jsou vlastníky motorového vozidla. Předmětem silniční daně jsou automobily s celkovou hmotností nad 3,5 tuny, autobusy a jiná vozidla. Výši sazby daně stanoví zastupitelstvo obce.

⁹ Sazby daně jsou uvedeny pro rok 2009. V roce 2010 se v Polsku sazba nezměnila, v ČR klesla na 19 %.

¹⁰ TURAKIEWICZ, J. *Daňová soustava v Polsku* [online]. 2009 [cit. 2010-01-05]. Dostupný z: <<http://kontaktnicentrum.as4u.cz/redakce/index.php?clanek=33581&xuser=&lanG=cs&slozka=7665&xsekce=7683>>.

¹¹ *Obecny system podatkowy* [online]. 2007 [cit. 2009-09-20]. Dostupný z: <<http://www.mf.gov.pl/dokument.php?const=3&dzial=155&id=12092>>.

Roční daňová sazba nemůže být vyšší než maximální sazba stanovená v zákoně o místních daních a poplatcích (*Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych ze zm.*). Při stanovení sazeb může zastupitelstvo obce odlišit sazby pro jednotlivé druhy vozidel, především, pokud zohlední vliv dopravního prostředku na životní prostředí, rok výroby nebo počet míst k sezení.¹²

Právní úprava pro zdanění příjmů **dědickou a darovací daní** je v základních rysech v obou zemích shodná. Sazby daní závisí na charakteru vztahu mezi dědicem a zůstavitelem, příp. mezi dárce a příjemcem. Zdanění je progresivní. Dědici v přímé linii platí nižší daně, v některých případech jsou v obou zemích od daně zcela osvobozeni.

2.2 Srovnání nepřímých daní

Stěžejními nepřímými daněmi jsou ve srovnávaných zemích daň z přidané hodnoty a spotřební daně. Čeští plátcí odvádí navíc od roku 2008 tzv. ekologické daně, polské plátce postihuje daň z výher.

Ekologické daně¹³, daň ze zemního plynu společně s daní z pevných paliv a daní z elektřiny, jsou novými ekologickými daněmi, které mají omezit existenci negativních externalit, ovlivňujících životní prostředí¹⁴. Legislativní úprava ekologických daní je součástí zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, ve znění p. p.

Daň z her, prvek polské daňové soustavy, se vztahuje na subjekty, jejichž předmětem činnosti je provozování hazardních her a loterií na základě oprávnění k této činnosti.

Daň z přidané hodnoty platí každý plátec ze svého obrátu, ale pouze za přidanou hodnotu (tzn. že hodnota vstupů se do základu daně nezahrnuje). Obě země, protože

¹² TURAKIEWICZ, J. *Daňová soustava v Polsku* [online]. 2009 [cit. 2010-01-05]. Dostupný z: <<http://kontaktnicentrum.as4u.cz/redakce/index.php?clanek=33581&xuser=&lanG=cs&slozka=7665&xsekce=7683>>.

¹³ Označení „ekologické daně“ se běžně používá, přestože mají charakter spíše standardních akcí, jak uvádí J. Široký ve své publikaci *Daňové teorie – s praktickou aplikací* z roku 2008 na s. 203.

¹⁴ *Ekologické daně* [online]. 2009 [cit. 2009-11-02]. Dostupný z: <<http://www.czech.cz/cz/dane/ekologicke-dane>>.

jsou členskými státy EU, mají povinnost harmonizovat právní úpravu daně z přidané hodnoty s příslušnými předpisy Evropské unie.

Základní sazba daně pro rok 2009 v ČR je stanovena ve výši 19 %, snížená sazba je stanovena ve výši 9 %.¹⁵

V Polsku existují 3 sazby daně:

- *základní*, ve výši 22 %, které podléhá většina služeb a zboží;
- *snížená*, 7%-ní sazba, která se uplatňuje na většinu potravin, léky, služby turistického ruchu, přepravní služby, výstavbu a opravu bytů nebo např. na obecní služby (dodávku vody, údržbu ulic, apod.);
- *zvláštní snížená* 3%-ní sazba, která je uvalena na nezpracované potraviny.¹⁶

Spotřební daně jsou také harmonizovány s příslušnými předpisy EU. Spotřebním daním v ČR podléhají minerální oleje, líh, pivo, víno a tabákové výrobky.

Spotřební daně jsou v Polsku uplatňovány na širší sortiment výrobků než v České republice. Vedle alkoholických nápojů, tabáku a pohonných hmot platí také na luxusní zboží, např. na dražší elektroniku nebo automobily.¹⁷

¹⁵ S účinností od 1.1.2010 je základní sazba DPH v ČR 20 %, snížená sazba 10 %.

¹⁶ *Polsko – finanční a daňový sektor* [online]. 2009 [cit. 2009-09-05]. Dostupný z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/polsko/ekonomika/financni_a_danovy_sektor.html>.

¹⁷ tamtéž

3 ZDAŇOVÁNÍ PŘÍJMŮ FYZICKÉ OSOBY V ČR

V následující části práce přiblížím postup zdaňování vybraných příjmů fyzických osob v ČR. U jednotlivých skupin příjmů podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění p. p. (dále jen „ZDP“) vysvětlím princip stanovení dílčího základu daně (dále jen „DZD“). V dalších podkapitolách se budu zabývat stanovením základu daně (dále jen „ZD“), možností uplatnit nezdánitelné části ZD a odčitatelné položky od ZD, algoritmem výpočtu daně a slevami, které poplatníkovi snižují jeho daňovou povinnost.

3.1 Poplatník daně z příjmů fyzických osob

Dle § 2 odst. 1 ZDP jsou poplatníky daně z příjmů fyzických osob fyzické osoby. Poplatníky rozlišujeme na:

- **tzv. rezidenty** – poplatníky s neomezenou daňovou povinností, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Výchozím předpokladem je fakt, že tyto osoby mají na území ČR bydliště nebo se zde obvykle zdržují;
- **tzv. nerezidenty** – poplatníci, kteří nemají bydliště na území ČR nebo se zde obvykle nezdržují, nebo ti, o kterých to stanoví mezinárodní smlouvy, mají omezenou daňovou povinnost, která se vztahuje jen na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR.

Za osoby obvykle se zdržující na území ČR se považují ti, kteří zde pobývají alespoň 183 dnů v kalendářním roce, a to souvisle nebo v několika obdobích. Do této doby se započítává každý započatý den pobytu.

Poplatníci, kteří se na území ČR zdržují pouze za účelem studia nebo léčení, i přesto, že se zde zdržují obvykle, mají daňovou povinnost pouze z příjmů plynoucích ze zdrojů na území ČR.

Bydlištěm se rozumí místo, kde má poplatník stálý byt za okolností, z nichž lze usuzovat na jeho úmysl trvale se v tomto bytě zdržovat.¹⁸

¹⁸ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění p. p.; § 2.

3.2 Předmět daně z příjmů fyzických osob

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou:

- a) příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§ 6),*
- b) příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7),*
- c) příjmy z kapitálového majetku (§ 8),*
- d) příjmy z pronájmu (§ 9),*
- e) ostatní příjmy (§ 10).*

Příjmem, který podléhá dani, může být nejen peněžní příjem, ale také nepeněžní příjem nebo příjem dosažený směnou.

3.3 Osvobození od daně z příjmů fyzických osob

Ne všechny příjmy, které jsou předmětem daně, současně podléhají zdanění. ZDP v § 4 vymezuje příjmy, které jsou od daně osvobozeny.

Některé druhy příjmů jsou osvobozeny bez podmínek (např. stipendia ze státního rozpočtu, odměny vyplácené zdravotní správou dárčům za odběr krve nebo příjem přijatý v rámci plnění vyživovací povinnosti¹⁹).

U jiných příjmů musí poplatník sledovat, zda splňuje podmínky, které zákon pro uplatnění osvobození od daně stanovuje. Častou podmínkou je splnění časového testu. Časový test je charakteristický zejména pro osvobození příjmů z prodeje majetku (např. příjmy z prodeje rodinného domu nebo bytu jsou osvobozeny v případě, že v něm měl prodávající bydliště nejméně po dobu 2 let bezprostředně před prodejem²⁰). Dalším omezením pro osvobození některých příjmů od daně je limitovaná částka (např. přijatý dar ve formě reklamního předmětu, jehož hodnota nepřesahuje 500 Kč²¹, ceny ze soutěží vyjmenovaných v § 4 odst. 1 písm. f) ZDP do částky 10 000 Kč).

¹⁹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění p. p.; § 4 odst. 1 písm. ch), j), k).

²⁰ tamtéž, § 4 odst. 1 písm. a).

²¹ tamtéž, § 4 odst. 1 písm. z).

3.4 Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky

Příjmy ze závislé činnosti podle § 6 odst. 1 ZDP jsou:

- a) příjmy z pracovněprávního, služebního nebo členského poměru,*
- b) příjmy za práci členů družstev,*
- c) odměny členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob.*

Za **funkční požitky** se na základě § 6 odst. 10 ZDP považují funkční platy členů vlády, poslanců, senátorů a dále odměny za výkon funkce v orgánech obcí či v jiných orgánech územní samosprávy.

Ze závislé činnosti a funkčních požitků jsou zdaněny všechny peněžní i nepeněžní příjmy, kromě příjmů uvedených v § 6 odst. 7 ZDP (příjmy, které nejsou předmětem daně) a příjmů uvedených v § 6 odst. 9 ZDP (příjmy osvobozené od daně).

Dílčí základ daně

Dílčím základem daně jsou všechny příjmy podle výše uvedených pravidel, s výjimkou příjmů zdaněných srážkovou daní podle § 36 ZDP, které se zvyšují o částku odpovídající povinnému pojistnému ze strany zaměstnavatele²².

3.5 Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti

Definice podnikání je uvedena v § 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění p. p., kde se stanoví, že: „*Podnikání se rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.*“

Do příjmů z podnikání podle § 7 odst. 1 ZDP patří:

- a) příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,*
- b) příjmy ze živnosti provozované na základě živnostenského oprávnění,*
- c) příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů (např. činnost lékařů, právníků, auditorů, daňových poradců),*
- d) podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku.*

²² V roce 2009 i 2010 odvádí zaměstnavatel na zdravotní pojištění 9 % hrubé mzdy zaměstnance a na sociální pojištění 25 % hrubé mzdy.

Příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti, pokud nepatří do příjmů podle § 6 ZDP, jsou především:

- a) příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, příjmy z užití nebo poskytnutí autorských práv,*
- b) příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů (např. povolání herců, sportovců, umělců, muzikantů, artistů),*
- c) příjmy znalce, tlumočnicka.*

Všechny skupiny příjmů spadajících do samostatné výdělečné činnosti taxativně vymezuje ZDP v § 7 odst. 2.

Dílčí základ daně

Dílčí základ daně podle § 7 ZDP se obecně stanoví jako rozdíl mezi příjmy a výdaji.

Podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti mají zvláštní postavení. Do ZD společníka veřejné obchodní společnosti vstupuje část ZD společnosti, která na něj dle společenské smlouvy připadá (není-li podíl ve společenské smlouvě stanoven, pak se ZD společnosti dělí mezi společníky rovným dílem). Obdobně se postupuje, vykáže-li společnost ztrátu.

Do ZD komplementáře vstupuje díl z části ZD společnosti, která na komplementáře připadá dle společenské smlouvy (není-li ve společenské smlouvě uvedeno, připadá na komplementáře polovina ZD společnosti). Díl pro jednotlivé komplementáře se přiděluje opět podle pravidel stanovených společenskou smlouvou, jinak rovným dílem.

Skupinou příjmů ze samostatné výdělečné činnosti, která má zvláštní režim při stanovení daně z příjmů, jsou příjmy autorů za příspěvky do novin, časopisů, rozhlasu nebo televize plynoucí poplatníkovi ze zdrojů na území ČR. Pokud souhrn těchto příjmů od stejného plátce nepřesáhne za kalendářní měsíc částku 7 000 Kč, jsou tyto příjmy samostatným ZD a podléhají zvláštní sazbě daně (srážkové dani podle § 36 ZDP).

Poplatník se může rozhodnout, zda výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů uplatní ve skutečné výši (musí být přitom schopen doložit správci daně výdaje příslušným dokladem) nebo paušálně procentem z příjmů (procenta pro jednotlivá podnikání uvádí § 7 odst. 7 ZDP).

Pokud se poplatník rozhodne k uplatnění výdajů paušálně procentem z příjmů, musí tak učinit ke všem příjmům dle § 7 ZDP. Způsob uplatnění výdajů nelze měnit se zpětnou účinností.

3.6 Příjmy z kapitálového majetku

Příjmy z kapitálového majetku, pokud nespádají do předchozích ustanovení zákona, jsou podle § 8 ZDP především²³:

- a) podíly na zisku (dividendy) z majetkového podílu na obchodních společnostech, podíly na zisku z členství v družstvu;*
- b) úroky z peněžních prostředků na vkladovém účtu;*
- c) úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů a půjček, úroky z prodlení, poplatek z prodlení, úroky z vkladů na běžných účtech s výjimkou podle § 7a.*

Základ daně, dílčí základ daně

Příjmy podle výše uvedených bodů a) a b) jsou samostatným ZD pro zdanění zvláštní sazbou daně podle § 36 ZDP, pokud poplatníkovi plynou ze zdrojů na území ČR. Jsou-li tyto příjmy dosahovány v zahraničí, jsou dílčím základem daně.

Příjmy podle výše uvedeného bodu c) nesnížené o výdaje jsou dílčím základem daně.

Na tomto místě bych se ještě ráda zmínila o kapitálových příjmech v podobě úroků z vkladů na běžných účtech. Zákon rozlišuje:

- úroky z vkladů na běžných účtech, které podle podmínek banky nejsou určeny k podnikání (např. spořicí účty, devizové účty) - jsou samostatným ZD pro zdanění zvláštní sazbou podle § 36 ZDP a banka je proto poplatníkovi připisuje již zdaněné;
- úroky z vkladů na běžných účtech určených k podnikání – tyto příjmy nesnížené o výdaje jsou DZD a budou tudíž vstupovat do ZD pro stanovení daně z příjmů fyzických osob.

²³ Na základě zákona a pro porovnání s legislativní úpravou Polska jsem vybrala pouze určité druhy příjmů, a proto bych ráda upozornila, že číslování jednotlivých bodů není shodné se zákonem.

3.7 Příjmy z pronájmu

Příjmy z pronájmu jsou podle § 9 ZDP:

- a) *příjmy z pronájmu nemovitostí (jejich částí) nebo bytů (jejich částí),*
- b) *příjmy z opakovaného pronájmu movitých věcí.*

Pokud tyto příjmy plynou manželům z bezpodílového spoluvlastnictví, zdaní je jen jeden z nich.

Dílčí základ daně

Dílčím základem daně jsou příjmy snížené o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Podobně jako u příjmů podle § 7 ZDP, i zde se může poplatník rozhodnout, zda uplatní výdaje skutečně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů nebo výdaje stanovené paušálně procentem z příjmů.

Jestliže se poplatník rozhodne pro uplatňování skutečně vynaložených výdajů, musí na základě ustanovení § 9 odst. 6 ZDP vést „... *záznamy o příjmech a výdajích vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů v časovém sledu, evidenci hmotného majetku, který lze odpisovat, evidenci o tvorbě a použití rezervy na opravy hmotného majetku, pokud ji vytváří, evidenci o pohledávkách a závazcích ve zdaňovacím období, ve kterém dochází k ukončení pronájmu, a mzdové listy, pokud vyplácí mzdy.*“

V případě, že se poplatník rozhodne uplatnit výdaje paušálně procentem z příjmů, stačí, aby vedl záznamy o příjmech a evidenci pohledávek, které mu v souvislosti s pronájmem vznikají.

3.8 Ostatní příjmy

Za ostatní příjmy lze považovat takové příjmy, které nespadají do §§ 6 – 9 ZDP. Z toho důvodu zde nelze stanovit skupinu příjmů s určitým postupem pro stanovení základu daně, kterých by se § 10 ZDP týkal, ale jsou tu příjmy různorodé, ke kterým se musí přistupovat individuálně.

Pokud bychom i přesto chtěli příjmy spadající do § 10 ZDP alespoň přibližně rozdělit, můžeme využít dělení podle M. Poláka²⁴:

- 1) *příjmy z příležitostných akcí* – např. příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného pronájmu movitých věcí;
- 2) *příjmy, které nesplnily podmínky pro osvobození podle § 4 ZDP* – např. příjmy z převodu vlastních nemovitostí, bytu nebo nebytového prostoru, pokud prodej nesplňuje časový test, výhry v loteriích, sázkách, reklamních soutěžích a slosování, které nejsou podle § 4 ZDP osvobozeny;
- 3) *další příjmy* – např. příjmy ze zděděných práv z průmyslového a jiného duševního vlastnictví, příjmy z převodu jmění na společníka, příjmy z vypořádání.

Pokud úhrn příjmů z příležitostných činností, příležitostného pronájmu a příjmů ze zemědělské výroby, která není provozována podnikatelem, nepřesáhne za zdaňovací období 20 000 Kč, jsou tyto příjmy od daně osvobozeny.

Dílčí základ daně

Dílčím základem daně je příjem snížený o výdaje prokazatelně vynaložené na jeho dosažení. Je-li výdaj vyšší než konkrétní druh příjmu, ke kterému se vztahuje, k rozdílu se nepřihlíží (DZD je brán jako nulový).

3.9 Nezdánitelná část základu daně

Položky, které snižují ZD pro výpočet daně z příjmů fyzických osob, upravuje § 15 ZDP. Jsou jimi:

- **hodnota darů** poskytnutých za podmínek vymezených zákonem, pokud úhrnná hodnota darů přesáhne za zdaňovací období 2 % ze ZD nebo činí alespoň 1000 Kč (maximálně lze odečíst 10 % ze ZD);
- **částka úroků zaplacených z úvěru ze stavebního spoření a z hypotečního úvěru** za podmínky, že poskytnuté finanční prostředky budou použity na financování bytových potřeb (maximálně lze odečíst 300 000 Kč

²⁴ Polák, M. *Daň z příjmů fyzických osob 2009*. 2009. 4. přeprac. vyd. 107 s. ISBN 978-80-214-3965-8. s. 77-78.

za zdaňovací období, příp. 25 000 Kč za každý měsíc placení úroků ze všech úvěrů poplatníků v téže domácnosti);

- **příspěvek na penzijní připojištění se státním příspěvkem** (maximálně 12 000 Kč za zdaňovací období);
- **zaplacené pojistné na soukromé životní pojištění** za podmínek vymezených zákonem (maximálně 12 000 Kč za zdaňovací období);
- **zaplacené členské příspěvky člena odborové organizace** do výše 1,5 % zdanitelných příjmů podle § 6 ZDP, s výjimkou příjmů zdaněných srážkou podle zvláštní sazby daně, maximálně však do výše 3 000 Kč za zdaňovací období;
- **úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání**, pokud nebyly hrazeny zaměstnavatelem ani nebyly uplatněny poplatníkem podle § 7 ZDP jako výdaj vynaložený na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů (maximálně 10 000 Kč za zdaňovací období, poplatník se zdravotním postižením může uplatnit dle stupně postižení vyšší částku).

Nezdanitelné části ZD se uplatňují výhradně v rámci daňového přiznání nebo při ročním zúčtování závislé činnosti zaměstnance, pokud ten nemá povinnost podat daňové přiznání. Nárok na nezdanitelné části ZD je nutno doložit.

3.10 Odčitatelné položky od základu daně

Odčitatelné položky umožňují odečíst od ZD část výdaje (nákladu), který už dříve snížil základ daně, neboť tento výdaj (náklad) už byl zahrnut do výdajů (nákladů) poplatníka vynaložených na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů.

Podle § 34 ZDP si může poplatník od ZD odečíst:

- **daňovou ztrátu**, která vznikla a byla vyměřena za předchozí zdaňovací období nebo jeho část, a to nejdéle v pěti zdaňovacích obdobích následujících bezprostředně po období, za které se daňová ztráta vyměřuje (daňovou ztrátu vzniklou a vyměřenou za zdaňovací období do roku 2003 může poplatník uplatnit nejdéle v sedmi zdaňovacích obdobích);
- **100 % výdajů (nákladů)**, které poplatník vynaložil v daném zdaňovacím období **při realizaci projektů výzkumu a vývoje**.

3.11 Základ daně

Ustanovení § 5 ZDP obecně určuje základ daně jako částku, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi za zdaňovací období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud z jednotlivých ustanovení §§ 6 – 10 ZDP nevyplývá něco jiného.

Pokud má poplatník v kalendářním roce souběžně dva nebo více příjmů uvedených v §§ 6 – 10 ZDP, je základem daně součet jednotlivých dílčích základů.

3.12 Algoritmus výpočtu daně

Při výpočtu daňové povinnosti poplatníka za zdaňovací období, kterým je u fyzické osoby kalendářní rok, se postupuje podle následujících 4 kroků:

1. Úprava základu daně

+ základ daně

- \sum nezdaniitelných částí ZD (za splnění podmínek § 15 ZDP)

- \sum odčitatelných položek (za splnění podmínek § 34 ZDP)

= „upravený“ základ daně

2. Výpočet daně

Základ daně upravený o nezdaniitelné části a odčitatelné položky se zaokrouhlí na celé stokoruny dolů. Daň se vypočítá jako součin zaokrouhleného základu daně a sazby daně podle § 16 ZDP.

3. Uplatnění slevy

Od vypočítané daně se odečtou slevy podle § 35, § 35a, § 35b, § 35ba a § 35c ZDP, na které má poplatník nárok a tento nárok písemně doloží.

4. Zúčtování záloh

Od vyčíslené daně po slevě odečteme souhrn zaplacených záloh během roku. Je-li výsledek kladný, vzniká vlastní daňová povinnost, je-li výsledek záporný, má poplatník vůči správci daně pohledávku v podobu přeplatku na dani.

3.13 Slevy na dani

Slevy na dani snižují daňovou povinnost poplatníka a tím jsou jedním ze solidaristických prvků daňové soustavy.

Slevy na dani zvýhodňují fyzické osoby:

- a) v pozici zaměstnavatele, kteří zaměstnávají zaměstnance se zdravotním postižením (§ 35 ZDP);
- b) jako poplatníky, kterým byl poskytnut příslib investiční pobídky (§ 35a, § 35b ZDP);
- c) slevou na poplatníka, invaliditu, studium, manžela (manželku), pokud nemá vlastní příjmy přesahující zákonem stanovenou částku, příp. na manžela (manželku) se zdravotním postižením (§ 35ba ZDP);
- d) jako poplatníky, kteří vyživují děti žijící s nimi ve společné domácnosti (§ 35c ZDP).

3.14 Zálohy na daň z příjmů

Se zálohami na daň z příjmů se může poplatník setkat dvakrát. Pokud dosahuje příjmů ze závislé činnosti nebo funkčních požitků, sráží mu zaměstnavatel v pozici plátce z těchto příjmů zálohu podle § 38h ZDP (pro rok 2009 je to 15 % z tzv. *superhrubé mzdy* zaokrouhlené na celé stokoruny nahoru). Ustanovení § 38a ZDP ukládá povinnost platit v průběhu zálohového období tzv. *základní zálohy*. Periodicitu a výši těchto záloh si poplatník stanoví sám na základě výše *poslední známé daňové povinnosti* (viz Tabulka 3).

Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění p. p., v § 41 odst. 1 stanoví, že: „*Poslední známou daňovou povinností je částka daně nebo daňová ztráta ve výši, jak ji naposled stanovil pravomocně správce daně*“.

Ustanovení § 38a odst. 1 ZDP dále upřesňuje, že: „... *Za poslední známou daňovou povinnost se pro stanovení periodicity a výše záloh v zálohovém období považuje rovněž částka, kterou si poplatník sám vypočetl a uvedl v daňovém (dodatečném) přiznání za období bezprostředně předcházející zdaňovacímu období, s platností od následujícího dne po termínu pro podání daňového přiznání. ...*“

Tabulka 3: Přehled povinnosti odvodu záloh na daň z příjmů

Výše poslední známé daňové povinnosti (v Kč)		Výše zálohy (v % z poslední známé daňové povinnosti)	Periodicita plateb záloh	Splatnost záloh
od	do			
0	30 000	zálohy se neplatí		
30 000	150 000	40	pololetně	15.6., 15.12.
150 000	a více	25	čtvrtletně	15.3., 15.6., 15.9., 15.12.

Zdroj: vlastní zpracování dle § 38a ZDP

3.15 Daňové přiznání

Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob je na základě § 38g ZDP povinen podat každý, jehož příjmy, které jsou předmětem daně (kromě příjmů od daně osvobozených a příjmů podléhajících zvláštní sazbě daně), přesáhly za rok 15 000 Kč. Ten, kdo vykáže za zdaňovací období daňovou ztrátu, musí podat daňové přiznání bez ohledu na výši ročních příjmů.

Daňové přiznání se podává nejpozději do 3 měsíců po uplynutí zdaňovacího období. Pokud poplatník zmocní daňového poradce k podání jeho daňového přiznání, je lhůta pro podání daňového přiznání 6 měsíců po uplynutí zdaňovacího období.

V daňovém přiznání poplatník uvádí veškeré příjmy, které jsou předmětem daně (kromě příjmů od daně osvobozených a příjmů podléhajících zvláštní sazbě daně), nezdanitelné části ZD, odčitatelné položky od ZD, slevy na dani, příp. daňová zvýhodnění. Poplatník je zároveň povinen si daň v daňovém přiznání sám vypočítat.

4 ZDAŇOVÁNÍ PŘÍJMŮ FYZICKÉ OSOBY V POLSKU

Tato kapitola popisuje současný stav zdanění příjmů fyzické osoby v Polsku. Vedle samotného popisu zde upozorňuji na shody či případné rozdíly vyplývající z legislativy obou států. Podobně jako u kapitoly 3 i zde se budu nejprve zabývat jednotlivými skupinami příjmů podle zákona a o možnostech jejich zdanění. V dalších podkapitolách se zaměřím na stanovení základu daně a na možnost uplatnit nezdanitelné části ZD a odčitatelné položky od ZD. U výpočtu daně se detailněji zaměřím na možnosti zdanění příjmů poplatníka.

Zdaňování příjmů fyzické osoby v Polsku je primárně upraveno dvěma zákony:

- *zákonem o dani z příjmů fyzických osob* (Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych ze zm., dále jen „UPIT“);
- *zákonem o paušální dani z některých příjmů fyzických osob* (Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne ze zm., dále jen „UPITR“).

Polský zákon je členěn na články (*artykuły*), které se skládají z ustanovení (*ustęp*) Ustanovení je souhrn bodů (*punktów*). Článek polského zákona odpovídá paragrafu českého zákona, ustanovení odpovídá odstavci, bod odpovídá písmenu.

Pro užití částí polských zákonů v následujícím textu budu používat zkratku „čl.“ pro článek a „ust.“ pro ustanovení. Citace zákona pod čarou jsou uvedeny podle originálního znění, kde „art.“ znamená článek, „ust.“ ustanovení a „pkt.“ bod.

4.1 Poplatník daně z příjmů fyzických osob

Poplatníci daně z příjmů fyzických osob v Polsku jsou dle čl. 3 UPIT definováni na stejném principu jako poplatníci daně z příjmů fyzických osob v ČR:

- **poplatníci s neomezenou daňovou povinností** - fyzické osoby, které mají na území Polska bydliště, mají daňovou povinnost vztahující se na veškeré příjmy, bez ohledu na zdroj příjmů;
- **poplatníci s omezenou daňovou povinností** - omezená daňová povinnost spočívá v tom, že fyzická osoba, která nemá na území Polska bydliště, daní v Polsku příjmy získané na jeho území na základě služebního vztahu nebo

pracovního poměru (bez ohledu na místo výplaty mzdy) a také jiné příjmy dosahované v Polsku (např. z titulu dividend či manažerských smluv).

Bydlištěm na území Polska se rozumí místo, kde má poplatník centrum osobních nebo hospodářských zájmů (středisko životních zájmů) nebo pokud jeho dočasný pobyt v Polsku je delší než 183 dní v roce.

4.2 Předmět daně z příjmů fyzických osob

UPIT v čl. 10 vymezuje zdroje, z nichž plynoucí příjmy jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob. Na základě těchto zdrojů lze příjmy, které jsou předmětem daně, rozdělit na následující kategorie²⁵:

- *příjmy ze závislé činnosti* (příjmy ze zaměstnání a penze),
- *příjmy z nezávislé činnosti* (např. činnost právníků, lékařů, překladatelů),
- *příjmy ze specifických sektorů zemědělské výroby*,
- *příjmy z podnikání*,
- *příjmy z pronájmu*,
- *příjmy z vlastnictví práv*,
- *příjmy z prodeje nemovitostí, vlastnických práv a movitých věcí*,
- *ostatní příjmy*.

4.3 Osvobození od daně z příjmů fyzických osob

Osvobození od daně z příjmů (*zwolnienia przedmiotowe*) jsou taxativně vyjmenována v čl. 21 UPIT. Podle charakteru je lze rozdělit do následujících skupin²⁶:

- a) **charakter sociální** (např. rodinné dávky vyplácené na základě předpisů o rodinných dávkách, zálohy na alimenty²⁷, porodní příspěvky vyplácené na základě zvláštních předpisů, stipendia),

²⁵ NERUDOVA, D. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 2. vyd. 2008. 260 s. ISBN 978-80-7357-386-7. s. 206.

²⁶ Velvyslanectví Polské republiky v Praze. *Daň z příjmů fyzických osob v Polsku* [online]. 2009 [cit. 2010-01-05]. Dostupný z: <http://praha.trade.gov.pl/cz/Podnikani_v_Polsku/article/detail,3047,Dan_z_prijmu_fyzickych_osob_v_Polsku.html>.

²⁷ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych ze zm.; art. 21 ust. 1 pkt. 8.

- b) **charakter odškodnění** (např. renty přiznané na základě zvláštních předpisů o zajištění válečných a vojenských invalidů a jejich rodin²⁸, odškodnění podle pracovního práva, odškodnění z titulu zkrácení výpovědní doby pracovní smlouvy),
- c) **výnosy související s prací** (např. hodnota od zaměstnavatele obdržených bonů, poukázek, kuponů nebo jiných potvrzení opravňujících k získání jídla, potravin nebo nealkoholických nápojů),
- d) **výnosy související s prodejem** (např. výnosy získané výměnou obytné budovy),
- e) **vybrané příjmy penzistů a důchodců** (např. peněžní přídavky pro některé důchodce, penzisty a osoby pobírající předdůchodové dávky, předdůchodový příspěvek),
- f) **příjmy související s dietami** (např. služební cesta zaměstnance²⁹),
- g) **vybrané výnosy z kapitálů a majetkových práv**,
- h) **vybrané projevy hospodářské činnosti**,
- i) **vybrané příjmy dosahované v zahraničí** (např. příjmy plynoucí od vlád cizích států, mezinárodních organizací nebo mezinárodních finančních institucí z prostředků nenávratné pomoci).

4.4 Příjmy ze závislé činnosti

Mezi příjmy ze závislé činnosti spadají na základě čl. 10 ust. 1 bodu 1 UPIT:

- *příjmy z pracovního poměru;*
- *příjmy plynoucí z členství v zemědělském družstvu nebo jiném družstvu, které se zabývá zpracováním zemědělských produktů;*
- *penze;*
- *renty.*

Zdanění podléhají nejen peněžní výplaty, ale také nepeněžní plnění a věcné odměny. I zde existují případy, kdy nepeněžní plnění jsou od daně osvobozena. Ze zdanění

²⁸Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych ze zm.; art. 21 ust. 1 pkt 2.

²⁹ tamtéž; art. 26 ust. 1 pkt. 16.

příjmů ze závislé činnosti je vyjmuta např. hodnota stravování, kterou zaměstnavatel poskytuje bezplatně, nebo hodnota bezplatně poskytovaného ubytování.³⁰

Měsíční zálohy na daň

Základem pro výpočet měsíční zálohy na daň je hrubá mzda snižená o sražené příspěvky na sociální zabezpečení a náklady vynaložené na dosažení příjmů ze závislé činnosti.

Příspěvky na sociální zabezpečení

Sociální pojištění tvoří příspěvek na důchodové starobní pojištění, důchodové invalidní pojištění a nemocenské pojištění. Pojistné na důchodové starobní pojištění je hrazeno z poloviny pojištěnou osobou a z druhé poloviny plátcem pojistného (zaměstnavatelem). Pojistné na důchodové invalidní pojištění platí z $\frac{1}{4}$ zaměstnavatel a ze $\frac{3}{4}$ plátce pojistného (zaměstnavatel). Příspěvek na nemocenské pojištění je hrazen v plné výši pojištěnou osobou (zaměstnancem).

Zaměstnavatel má dále povinnost odvádět z hrubých mezd zaměstnanců příspěvky do Fondu práce (*Fundusz Pracy*, dále jen „FP“) a Fondu garantovaných zaměstnaneckých plnění (*Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych*, dále jen „FGŚP“).

Povinnost výpočtu pojistného odváděného do Fondu práce vzniká zaměstnavateli v případě, že hrubá mzda pracovníka v přepočtu na celé měsíce odpovídá alespoň minimální mzdě. Výši pojistného stanoví na období kalendářního roku rozpočtový zákon (*Ustawa budżetowa*).

Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění se řídí zákonem o ochraně nároků zaměstnanců v případě nesolventnosti zaměstnavatele (*Ustawa z dnia 13.7.2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy ze zm.*). Základ pro výpočet pojistného je stejný jako vyměřovací základ pro pojistné na důchodové pojištění. I v tomto případě stanoví výši pojistného na kalendářní rok rozpočtový zákon.

³⁰ NERUDOVA, D. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 2. vyd. 2008. 260 s. ISBN 978-80-7357-386-7. s. 207.

Náklady vynaložené na získání příjmů ze závislé činnosti

Náklady vynaložené na získání příjmů ze závislé činnosti (*koszty uzyskania przychodów z tytułu stosunku służbowego oraz stosunku pracy*) mají charakter paušálního příspěvku na dojíždění do zaměstnání a jsou jedním ze solidaristických prvků zdaňování příjmů fyzických osob v Polsku. Částky stanovené v čl. 22 ust. 2 UPIT jsou nezdanitelnými částkami při výpočtu měsíčních záloh na daň. Jednotlivé částky zohledňují, zda poplatník vykonává závislou činnost v místě trvalého bydliště nebo zda dojíždí mimo tuto obec. Zvýšené příspěvky může poplatník uplatnit v případě, že je během zdaňovacího období zaměstnán u několika zaměstnavatelů zároveň.

Plátcem daně z příjmů je zaměstnavatel, který je povinen měsíčně sraženou daň odvést příslušnému správci daně.

Možnosti zdanění příjmů ze závislé činnosti

Příjmy ze závislé činnosti jsou zdaněny na základě obecných pravidel dle čl. 27 UPIT. Zákon nepřipouští jinou variantu.

Jsou-li příjmy ze závislé činnosti jediným zdrojem příjmů poplatníka, které daní podle obecných pravidel, a poplatník zároveň nevyužívá společného zdanění manželů, může využít ročního zúčtování daně prováděného plátcem daně. Pokud poplatník do 10. ledna v roce následujícím po skončení zdaňovacího období prostřednictvím formuláře PIT-12 svému zaměstnavateli doloží, že splňuje zákonné podmínky pro roční zúčtování daně, podá zúčtování plátce na formuláři PIT-40. Roční výpočet PIT-40 poplatníka s prohlášením PIT-12 nahrazuje daňové přiznání.

4.5 Příjmy z nezávislé činnosti

Za příjmy z nezávislé činnosti čl. 13 UPIT rozumí:

- *příjmy z umělecké, literární, vědecké činnosti;*
- *příjmy ze sportu;*
- *příjmy z činnosti polských rozhodců zapojených do procesu rozhodčího řízení;*
- *příjmy členů správních rad, dozorčích rad nebo jiných orgánů zastupujících právnickou osobu.*

Poplatníci se mohou rozhodnout, zda budou uplatňovat skutečné výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů nebo zda uplatní paušální výdaje ve výši 20 % z příjmů.

Příjmy z nezávislé činnosti se započítávají do základu daně pro užití sazby daně podle čl. 27 UPIT.

4.6 Příjmy z podnikání

Za příjmy z podnikání (nezemědělské hospodářské činnosti) definuje čl. 5a ust. 6 UPIT tyto příjmy:

- *příjmy z výrobní činnosti,*
- *příjmy ze stavebnictví,*
- *příjmy z obchodu a služeb,*
- *příjmy z těžby nerostů,*

kteřé jsou prováděné na vlastní účet, bez ohledu na výsledek činnosti, organizovaně a nepřetržitě.

Možnosti zdanění příjmů z podnikání

Fyzické osoby provozující hospodářskou činnost si mohou vybrat metodu zdanění příjmů. Tato skupina poplatníků může buď³¹:

- a) oddělit příjem z podnikání od jiných zdrojů výnosů a platit z takto odděleného částečného příjmu **lineární daň** ve výši 19%;
- b) sloučit příjem z podnikání s jinými zdroji výnosů a tyto příjmy zdanit podle **progresivní daňové stupnice** (pak mohou využít slev na dani);
- c) využít **paušálu z evidovaných příjmů** (podrobněji kapitola 4.15.2, str. 43 a následující)
- d) využít **daňové karty** (podrobněji kapitola 4.15.2, str. 43 a následující);
- e) platit **tonážní daň** odvislou od objemu nákladní lodě, provozují-li mezinárodní námořní obchodní dopravu.

O vybrané formě zdanění musí poplatník informovat správce daně na příslušném formuláři do 20.1. zdaňovacího období. Stane-li se poplatníkem v průběhu zdaňovacího období, pak je povinen předložit formulář do dne před zahájením podnikání. Pokud tak

³¹ PIT.pl. *Formy opodatkowania*. [online]. 2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupný z: <www.pit.pl/formy-opodatkowania/index.php>.

neučiní, má se za to, že bude své příjmy zdaňovat podle obecných zásad. Vybraná forma zdanění platí pro další zdaňovací období, pokud poplatník neohlásí správci prostřednictvím formuláře zvolenou jinou formu zdanění.

Základ daně

V případě zdanění příjmů podle obecných zásad dle čl. 27 UPIT nebo lineární daní je základem daně rozdíl mezi příjmy dle čl. 14 UPIT a výdaji dle čl. 22 UPIT.

4.7 Příjmy z kapitálového majetku

Za vybrané příjmy z kapitálového majetku lze na základě čl. 30a ust. 1 UPIT považovat:

- *úroky z půjček a úvěrů;*
- *výnosy z cenných papírů;*
- *výnosy z kapitálových účastí;*
- *výnosy ze spořicích vkladů;*
- *úroky z běžného účtu;*
- *podíly na zisku právnické osoby.*

Tyto příjmy jsou zdaňovány srážkovou daní ve výši 19 %. To samé platí i pro prodej cenných papírů (čl. 30b UPIT). Příjmy z kapitálového majetku se tudíž nezapočítávají do základu daně zdaněného podle čl. 27 UPIT.

4.8 Příjmy z pronájmu

Pokud poplatník pronajímá movitou či nemovitou věc, kterou nemá evidovanou v majetku pro podnikání, může uplatňovat paušální daň ve formě daně z evidovaných příjmů. V ostatních případech se příjmy z pronájmu zdaňují podle obecných zásad dle čl. 27 UPIT.

Pokud by poplatník pronajímal movitou či nemovitou věc zařazenou v obchodním majetku v rámci svého podnikání (vykonávání nezemědělské hospodářské činnosti), byly by tyto příjmy brány stejně jako příjmy z podnikání. V takovém případě existuje ještě třetí varianta zdanění příjmů z pronájmu, a to lineární daň ve výši 19 % z příjmů. Zvolením tohoto způsobu zdanění se poplatník vzdává možnosti uplatnění výdajů (např. technické zhodnocení, rezervy), většiny nezdanitelných částek a odčitatelných

položek od ZD a zároveň všech slev na dani³², které může uplatnit při zdanění podle obecných zásad.³³

V případě, že poplatník poskytuje nemovitost k užívání jiným osobám bezúplatně, považuje se za příjem tzv. *nájemní hodnota*, tj. ekvivalent nájmu, který by poplatník obdržel v případě uzavření nájemní smlouvy nebo smlouvy o pronájmu nemovitosti.

Zálohy na daň

Poplatníci, kteří dosahují příjmů z pronájmu, jsou mimo jiné povinni odvádět měsíční zálohy na daň z příjmů. Tuto povinnost jim ukládá čl. 44 ust. 1 UPIT.

Pokud poplatník zdaňuje příjmy z pronájmu movité či nemovité věci nezařazené v obchodním majetku podle obecných zásad dle čl. 27 UPIT, odvádí zálohu na daň poprvé za měsíc, ve kterém příjmy převýšily částku 3 089 PLN. Záloha se počítá ze souhrnu příjmů od začátku kalendářního roku podle daňové stupnice a snižuje se o již zaplacené zálohy za předchozí měsíce.

Pokud se poplatník přihlásí k platbě paušální daně, je povinen vždy k 20. dni v měsíci odvádět paušální platbu. Poplatník platí zálohu ve výši 8,5 % z příjmu, dokud souhrn jeho příjmů od počátku kalendářního roku nepřesahuje ekvivalent 4 000 EUR (pro rok 2009 je to 13 510 PLN). Za měsíc, ve kterém souhrn příjmů překročí tento limit, se z části přesahující limit odvádí 20 %. Zálohy od dalšího měsíce odpovídají 20 % příjmů.

4.9 Příjmy z vlastnických práv

Do skupiny příjmů z vlastnických práv (*przychódy z praw majątkowych*) spadají dle čl. 18 UPIT především příjmy z autorského práva a práv s ním souvisejících, příjmy z invenčních projektů, ochranných známek a příjmy plynoucí z prodeje těchto práv.

Příjmy z vlastnických práv se daní na základě obecných pravidel, podle čl. 27 UPIT.

³² Možnosti uplatnění jednotlivých nezdanielných částí v případě využití lineární daně jsou zobrazeny v Příloze 1. Obdobně možnosti uplatnění slev na dani zachycuje Příloha 2.

³³ PIT.pl. *Wynajem*. [online]. 2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupný z: <http://www.pit.pl/zasady_opodatowania_wynajem_podatki_w_praktyce_2791.php>.

4.10 Příjmy z prodeje nemovitostí

Pokud je nemovitost prodávána po více než 5 let od její koupě, je příjem z prodeje osvobozen od daně. Není-li příjem z prodeje nemovitosti osvobozen, je zdaněn srážkovou daní ve výši 19 % podle čl. 30e UPIT. Zároveň to znamená, že se příjem z prodeje nemovitostí neslučuje s příjmy z jiných zdrojů.

Základem daně je podle čl. 30e ust. 2 UPIT příjem z prodeje nemovitosti snížený o výdaje podle čl. 22 ust. 6c, z kterých se vyloučí odpisy. Za výdaje vynaložené na dosažení příjmů z prodeje nemovitostí lze považovat např. notářské poplatky, kolky, soudní poplatky či náklady za služby realitní kanceláře.

Od 1.1.2009 může prodávající uplatnit příspěvek na bydlení ve formě částečného osvobození od daně. Příspěvek si může uplatnit v případě, že příjmy dosažené z prodeje domu nebo bytu použije v průběhu následujících dvou let na financování vlastního bydlení. Poplatník se k této skutečnosti musí písemně zavázat správci daně.

4.11 Ostatní příjmy

Za příjmy z jiných zdrojů považuje UPIT v čl. 20 zejména vyplacené částky sociálního zabezpečení (např. nemocenské, vyrovnávací, mateřské či opatrovnické dávky), dále alimenty (s výjimkou alimentů, které jsou od daně osvobozeny), stipendia, dotace, granty a subvence.

Tyto ostatní příjmy se daní podle obecných pravidel, tedy podle ustanovení čl. 27 UPIT.

4.12 Nezdánitelné části základu daně

Poplatník si podle čl. 26 ust. 1 UPIT může od základu daně odečíst následující položky:

- **příspěvky na sociální zabezpečení** zaplacené ve zdaňovacím období;
- ve zdaňovacím období **vrácené neoprávněně získané výhody**, které byly v minulosti součástí zdanitelných příjmů;
- **výdaje** vynaložené ve zdaňovacím období **na obnovu vitálních funkcí** u poplatníka se zdravotním postižením;

- **dary** na účely vymezené zákonem (především dary poskytnuté na dobročinné účely organizacím, které se zabývají charitativní činností, dary církvím, dále dary na vědu, výzkum, vzdělání apod.) maximálně ve výši 6 % ZD;
- **náklady na internetové připojení** až do výše 760 PLN za rok;
- **úroky z přijatých úvěrů (půjček)** nepřesahující částku 243 460 PLN, které byly uzavřeny před 1.1.2007 a poskytnuty k financování bytových potřeb (hypotéky).

Výše uvedené nezdánitelné části ZD (*odliczenia od dochodu*) si nemůže uplatnit každý poplatník. Možnost uplatnění závisí na zdroji příjmu, resp. na zvolené formě zdanění. Jednotlivé možnosti jsou uvedeny v Příloze 1.

4.13 Odčitatelné položky

Pokud poplatník vykáže za zdaňovací období ztrátu, může ji uplatnit jako odčitatelnou položku od stejného zdroje, který ztrátu přinesl, v následujících 5 zdaňovacích obdobích (max. 50 % ztráty za jedno zdaňovací období). Ztrátu nelze uplatnit, pokud vznikla:

- z titulu úplatného převodu movitých věcí a majetkových práv, nebo
- z výnosů, z nichž příjmy jsou osvobozené od daně z příjmu.

Poplatník může od ZD odečíst výdaje vynaložené na nákup nových technologií. *Novou technologii* čl. 26c ust. 2 UPIT rozumí technologickou znalost ve formě nehmotného majetku, především výsledky výzkumu a vývoje.

4.14 Základ daně

Základem daně (*podstawa obliczenia podatku*) u daně z příjmů fyzických osob je kladný rozdíl mezi součtem příjmů z různých zdrojů a součtem výdajů na jejich dosažení, zajištění a udržení v daném zdaňovacím období.³⁴

Daňový poplatník si může uplatnit výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů, pokud prokáže jejich přímou souvislost s vykonávanou hospodářskou činností nebo jinou výdělečnou činností. Kromě toho mohou být výdaje na dosažení příjmu odečtené pouze v tom zdaňovacím období, ve kterém byly skutečně vynaložené.

³⁴ NERUDOVA, D. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 2. vyd. 2008. 260 s. ISBN 978-80-7357-386-7. s. 207.

Zákon uvádí také řadu výdajů, které nejsou daňově uznatelnými výdaji. Taxativní výčet těchto výdajů (nákladů) je uveden v čl. 23 UPIT.

4.15 Výpočet daně

Pro výpočet daně existuje několik metod zdanění příjmů poplatníka v závislosti na druhu příjmu. Mezi nejčastěji uplatňované metody zdanění, které budou vysvětleny v následující části práce, patří:

- a) zdanění sazbou daně podle daňové stupnice (dle čl. 27 UPIT) a
- b) zdanění paušální daní podle UPITR.

4.15.1 Uplatnění sazby podle daňové stupnice

Daňová stupnice, která je uvedena v Tabulce 4, je vzor vyplývající z čl. 27 UPIT, na jehož základě se stanovuje výše daně za zdaňovací období. Tato daňová stupnice se používá pouze v případě, že příjmy jsou zdaněny podle obecných zásad, tzn. podle UPIT.

Daňová stupnice je rozdělena do daňových pásem. Po překročení daňového pásma se mění sazba daně, avšak změna se netýká celého příjmu daňového poplatníka, ale pouze částky překračující pásmo.

Příjem nepodléhající povinnosti úhrady daně pro rok 2009 činí 3 089 PLN. 18 % z uvedené částky (tj. 556,02 PLN) se proto od vyčíslené daně odečítá.

Tabulka 4: Daňová stupnice pro rok 2009

Základ daně (v PLN)		Daň (v PLN)	Ze základu přesahujícího (v PLN)
od	do		
0	85 528	18 % ze základu daně minus 556,02 (částka snižující daň)	
85 528	a více	14 839,02 + 32 %	85 528

Zdroj: vlastní zpracování dle čl. 27 UPIT

4.15.2 Uplatnění paušální daně z vybraných příjmů

Paušální daň z příjmů lze uplatnit formou paušálu z evidovaných příjmů nebo formou daňové karty. Obě tyto možnosti upravuje UPITR.

Paušál z evidovaných příjmů

Paušálu z evidovaných příjmů (*ryczałt od przychodów ewidencjonowanych*) mohou využít:

- poplatníci dosahující příjmů z podnikání (nezemědělské hospodářské činnosti);
- poplatníci dosahující příjmů z nájmu, podnájmu nebo jiné podobné dohody, pokud nejsou uzavírané v rámci podnikání,

pokud výše jejich příjmů za zdaňovací období nepřesáhne ekvivalent 150 000 EUR.

Této formy zdanění příjmů nemohou využít podnikatelé v oblasti provozování lékáren, poskytování účetních, právních a finančních služeb, bezpečnostních služeb a dalších oblastech, které jsou uvedeny v čl. 8 UPITR.

Pokud se poplatník rozhodne pro zdanění formou paušálu z evidovaných příjmů, je na základě čl. 9 UPITR povinen o svém rozhodnutí písemně informovat příslušný finanční úřad. Termín pro podání písemného prohlášení o volbě zdanění je do 20.1. zdaňovacího období.

Paušál z evidovaných příjmů, závisle na druhu příjmů, činí podle čl. 12 UPITR:

- 20 % u příjmů z nezávislé činnosti;
- 17,0 % např. u příjmů za zprostředkování prodeje motorových vozidel, příjmů z pořádání výstav a veletrhů, provozování cestovní kanceláře;
- 8,5 % u příjmů ze služeb;
- 5,5 % u příjmů z výroby a přepravních služeb;
- 3 % u příjmů z gastronomických služeb a mořského rybolovu.

Příjmy zdaňované paušálními formami daně se nesčítají s příjmy z jiných zdrojů, na které se vztahuje daň z příjmů fyzických osob.

Při placení daně z příjmu touto formou vzniká povinnost³⁵:

- vést evidenci příjmů, která je základem pro stanovení výše ZD,
- vést evidenci dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku,
- vést evidenci drobného majetku,
- vést mzdové listy zaměstnanců,
- vypočítávat zálohy na daň z příjmu a odvádět je měsíčně na účet finančního úřadu.

Tito poplatníci jsou povinni podat finančnímu úřadu, příslušnému podle místa bydliště, přiznání o výši dosaženého příjmu, výši vyčíslených odpočtů a výši paušálu z evidovaných příjmů, a to do 31.ledna.

Daňová karta

Daňová karta (*Karta podatkowa*) je formou paušálního zdanění, kterou mohou uplatňovat fyzické osoby podnikající v rámci živností vyjmenovaných v UPITR (především řemeslných živností).

Možnost uplatnit daňovou kartu vzniká na žádost poplatníka, kterou předkládá příslušnému finančnímu úřadu nejpozději do 20.1. zdaňovacího období³⁶. Finanční úřad žádost schválí vydáním rozhodnutí a určí výši daně za zdaňovací období (na základě vyhlášky Ministerstva financí o výši měsíčních plateb daně ve formě daňové karty).

Poplatník je povinen uhradit daň z příjmu formou daňové karty sníženou o zaplacené pojistné na veřejné zdravotní pojištění³⁷. Takto stanovená daň je splatná zpětně, termín pro zaplacení je 7. den následujícího měsíce. Výše daně je závislá na druhu pracovní činnosti, na počtu obyvatel obce, ve které poplatník činnost vykonává, a na počtu zaměstnanců.

³⁵ TURAKIEWICZ, J. *Daňová soustava v Polsku* [online]. 2009 [cit. 2010-01-05]. Dostupný z: <<http://kontaktnicentrum.as4u.cz/redakce/index.php?clanek=33581&xuser=&lanG=cs&slozka=7665&xsekce=7683>>.

³⁶ Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne ze zm.; art. 29.

³⁷ tamtéž; art. 31 ust. 1.

Poplatníci, kteří provozují činnost zdaněnou daňovou kartou, jsou osvobozeni od povinnosti vést účetnictví, podávat daňová přiznání, podávat přiznání o výši dosažených příjmů a platit zálohy na daň z příjmů.

4.16 Slevy na dani

UPIT umožňuje poplatníkovi využít těchto slev na dani (*odliczenia od podatku*):

- příspěvky na zdravotní pojištění do výše 7,75 % základu pro výměr tohoto příspěvku (č. 27b UPIT);
- částka na vyživované dítě ve výši 92,67 PLN za každý kalendářní měsíc, ve kterém jsou splněny podmínky podle zákona (čl. 27f UPIT);
- příspěvky charitativním subjektům, které působí na základě zákona o veřejně prospěšných aktivitách, do výše 1% z vyčíslené daně (čl. 45c UPIT);
- daň zaplacená v zahraničí.

Podobně jako u nezdanitelných částí ZD také u uplatnění slev na dani existují určitá omezení. Možnosti uplatnění jednotlivých slev na dani podle typu daňového přiznání jsou uvedeny v Příloze 2. Slevy lze uplatnit pouze při ročním zúčtování daně s doložením oprávněnosti slevy na příslušném formuláři.

4.17 Zálohy na daň z příjmů

Zaměstnavatelé jsou povinni na základě čl. 31 UPIT v průběhu celého roku srážet zaměstnanci z jeho mzdy zálohy ve prospěch daně z příjmů a odvést je každý měsíc správci daně. Ze základu pro výpočet zálohy na daň (vysvětleno v kapitole 4.4, str. 34) je zaměstnavatel povinen odvést 18 % za měsíce, ve kterých příjmy získané kumulativně od počátku roku nepřekročily horní hranici prvního intervalu stupnice progresivního zdanění (pro rok 2009 je to 85 528 PLN). Od měsíce následujícího po měsíci překročení horní hranice se záloha zvyšuje na 32 % ze základu pro její výpočet.

Fyzická osoba samostatně výdělečně činná a osoba dosahující příjmů z pronájmu musí podle čl. 44 ust. 1 UPIT během roku platit měsíční zálohy na daň z příjmů. Všechny

zálohy jsou splatné zpětně do 20. dne v měsíci. Pouze záloha za prosinec musí být zaplacená v tomto měsíci.³⁸

4.18 Daňové přiznání

Do roku 2006 měl poplatník povinnost podávat měsíční daňová přiznání (*zeznania podatkowe*). V současné době podává poplatník daňové přiznání za zdaňovací období, kterým je kalendářní rok, do 30.4. následujícího roku (upraveno v čl. 45 ust. 1 UPIT). Termín pro podání PIT-28 a PIT-16A je stanoven odlišně, a to do 31.1. následujícího roku.

Polská legislativa ukládá poplatníkovi povinnost doložit příjmy podle jejich zdroje na jednotlivých daňových přiznáních, příp. jiných formulářích:

- **PIT-16A:** příjmy zdaněné daňovou kartou
- **PIT-28:** příjmy zdaněné paušální daní z evidovaných příjmů;
- **PIT-36:** příjmy zdaněné podle obecných zásad (především příjmy z nezemědělské hospodářské činnosti, příjmy z nájmu nebo podnájmu, příjmy získané ze zdrojů mimo Polsko);
- **PIT-36L:** příjmy zdaněné lineární daní;
- **PIT-37:** příjmy zdaněné podle obecných zásad (především příjmy ze závislé činnosti, stipendia, příjmy z činnosti vykonávané osobně, příjmy z vlastnických práv);
- **PIT-38:** příjmy z kapitálového majetku;
- **PIT-39:** příjmy z prodeje nemovitého majetku.

Je-li částka daňové povinnosti vyplývající z ročního vyúčtování vyšší než zálohy zaplacené během zdaňovacího období, je poplatník povinen doplatit rozdíl ve lhůtě pro podání daňového přiznání. Pokud dojde k přeplatku, bude tento vrácen do tří měsíců od podání přiznání nebo bude zúčtován ve prospěch jiných vymahatelných daňových závazků. Pokud má poplatník příjmy pouze ze závislé činnosti, nemá povinnost podávat daňové přiznání.³⁹

³⁸ *Poland Income Taxes and Tax Laws* [online]. 2009 [cit. 2009-11-14]. Dostupný z: <http://www.worldwide-tax.com/poland/poland_tax.asp>.

³⁹ *tamtéž*

5 PŘÍKLADY ZDANĚNÍ

V následující kapitole uvedu na příkladech, jak daň z příjmů fyzických osob zatíží českého a polského poplatníka. Jednotlivé příklady jsou řešeny různými metodami, které česká a polská legislativa dovoluje. Aby výchozí podmínky pro komparaci daňové zátěže byly srovnatelné, zvolila jsem jako srovnávací základnu průměrnou hrubou mzdu za rok 2009. Podle průzkumu agentury GfK Kaufkraft Europa 2008/2009 a Kaufkraft Europa 2009/2010 vyplývá, že kupní síla průměrné mzdy v ČR je vyšší než v Polsku (viz Příloha 3 a Příloha 4). Rozdíl mezi kupní silou průměrné mzdy v ČR a Polsku je ovšem zanedbatelný oproti rozdílu ČR a Lichtenštejnska nebo Švýcarska.

Průměrná mzda za rok 2009 vyhlášená Českým statistickým úřadem je 23 598 Kč⁴⁰. Průměrná mzda za rok 2009 v Polsku vyhlášená statistickým úřadem (*Główny Urząd Statystyczny*) je 3 102,96 PLN⁴¹.

Protože žádný z oslovených polských občanů zabývajících se problematikou zdaňování příjmů fyzických osob nesvolil ke konzultaci mnou řešených příkladů, převzala jsem základní myšlenky a principy zdanění z polských portálů o daních z příjmů fyzických osob, především z PIT.pl a Money.pl. Konkrétní zdroje myšlenek jsou uvedeny u jednotlivých příkladů.

5.1 Příjmy ze závislé činnosti

Příklady na porovnání zdanění příjmů ze závislé činnosti vycházejí z těchto předpokladů: Český i polský poplatník daně je zaměstnán na základě pracovní smlouvy v místě trvalého bydliště. Za březen 2009 mu náleží hrubá mzda ve výši průměrné mzdy za rok 2009. Poplatník má 2 děti.

⁴⁰ Český statistický úřad. *Analýza vývoje průměrných mezd zaměstnanců*. [online]. 2010 [cit. 2010-04-14]. Dostupný z: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/ainformace/76E00048E0B2>>.

⁴¹ Główny Urząd Statystyczny. *Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 lutego 2010 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2009 r.* [online]. 2010 [cit. 2010-04-14]. Dostupný z: <http://www.stat.gov.pl/gus/5840_7600_PLK_HTML.htm>.

Příklad č. 1⁴²

Pan Borowski má trvalé bydliště ve Warszawě. Zde žije se svou manželkou a dvěma dětmi. Ve Warszawě je zaměstnán na základě pracovní smlouvy. Za březen 2009 mu náleží hrubá mzda ve výši 3 102,96 PLN, což odpovídá průměrné hrubé mzdě za rok 2009. Úkolem je stanovit čistou mzdu pana Borowského.

Z hrubé mzdy budou panu Borowskému strženy příspěvky na sociální zabezpečení:

- důchodové starobní pojištění 302,85 PLN (9,76 % z hrubé mzdy),
- důchodové invalidní pojištění 46,54 PLN (1,5 % z hrubé mzdy) a
- nemocenské pojištění 76,02 PLN (2,45 % z hrubé mzdy).

Celkové příspěvky na sociální zabezpečení jsou **425,41 PLN**.

Základ pro stanovení zálohy na daň vychází z hrubé mzdy. Zohledňuje sražené příspěvky na sociální zabezpečení a náklady vynaložené na získání příjmů ze závislé činnosti (paušální příspěvek na dojíždění do zaměstnání) podle čl. 22 ust. 2 UPIT. Takto stanovený základ se zaokrouhluje na celé měnové jednotky podle matematických pravidel.

Hrubá měsíční mzda	3 102,96 PLN
Příspěvky na sociální zabezpečení	425,41 PLN
Paušální příspěvek na dojíždění do zaměstnání	111,25 PLN
Základ daně	2 566,30 PLN
Základ daně zaokrouhlený	2 566,00 PLN

Za předpokladu, že panu Borowskému bude každý měsíc náležet hrubá mzda ve stejné výši, bude v průběhu celého roku platit měsíční zálohu na daň ve výši 18 % ze stanoveného základu, protože souhrn měsíčních hrubých mezd nepřesáhne za celý kalendářní rok 2009 horní hranici prvního intervalu stupnice dle čl. 27 ust. 1 UPIT (85 528 PLN pro rok 2009).

⁴² Princip zdanění převzat z Money.pl. *Obliczanie miesięcznej zaliczki na podatek dochodowy za rok 2009*. [online]. 2010 [cit. 2010-04-14]. Dostupný z: <http://www.money.pl/podatki/pit_2009/oblicz/>.

Od vypočtené zálohy na daň může uplatnit slevu na dani ve výši 7,75 % ze základu pro výměr příspěvku na zdravotní pojištění (viz Tabulka 5) a dále může odečíst poměrnou část částky obecně snižující daň (1/12 z 556,02 PLN). Vypočtená záloha se zaokrouhluje na celé měnové jednotky podle matematických pravidel.

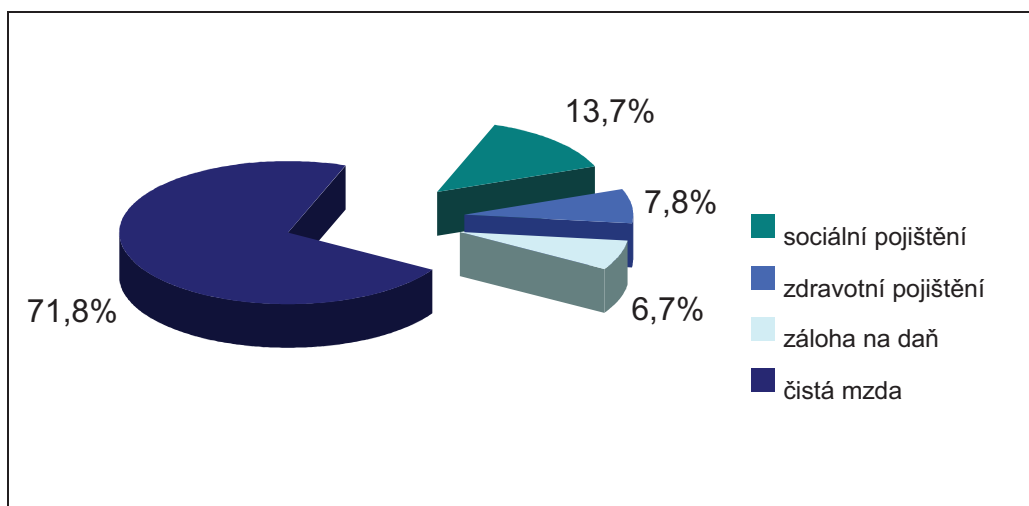
Záloha na daň podle čl. 27 UPIT	461,88 PLN
Poměrná část částky obecně snižující daň	46,33 PLN
Sleva na dani (7,75 % z 2 677,55)	207,51 PLN
Záloha na daň po slevách	208,04 PLN
Záloha na daň zaokrouhlená	208,00 PLN

Stanovení čisté mzdy

Hrubá měsíční mzda	3 102,96 PLN
Příspěvky na sociální zabezpečení	425,41 PLN
Zdravotní pojištění (9 % z 2 677,55)	240,98 PLN
Záloha na daň	208,00 PLN
Čistá mzda	2 228,57 PLN

Pan Borowski dostane vyplaceno 2 228,57 PLN, tj. 71,82 % hrubé mzdy.

Graf 1: Podíl jednotlivých prvků na hrubé mzdě polského zaměstnance

Zdroj: vlastní zpracování

Náklady zaměstnavatele

Zaměstnavatel musí vedle příspěvků na sociální zabezpečení za zaměstnance odvádět příspěvky do Fondu práce (FP) a Fondu garantovaných zaměstnaneckých plnění (FGŚP). Celkové náklady zaměstnavatele na jednoho zaměstnance vypočítané sazbami podle Tabulky 5 jsou následující:

Hrubá měsíční mzda	3 102,96 PLN
Důchodové starobní pojištění	302,85 PLN
Důchodové invalidní pojištění	139,63 PLN
Příspěvek do FP	76,02 PLN
Příspěvek do FGŚP	3,10 PLN
Náklady celkem	3 624,56 PLN

Celkové náklady polského zaměstnavatele jsou 116,81 % průměrné mzdy.

Tabulka 5: Přehled odvodů sociálního a zdravotního pojistného

Odvodová položka	Vyměřovací základ	Zaměstnanec (%)	Zaměstnavatel (%)
Důchodové starobní pojištění	hrubá mzda	9,76	9,76
Důchodové invalidní pojištění	hrubá mzda	1,5	4,5
Nemocenské pojištění	hrubá mzda	2,45	0
Zdravotní pojištění	hrubá mzda – sociální pojištění	9	0
Příspěvek do FP	hrubá mzda	0	2,45
Příspěvek do FGŚP	hrubá mzda	0	0,1

Pozn: Zaměstnanci je při výpočtu čisté mzdy strženo na zdravotní pojištění 9 % z vyměřovacího základu, avšak zároveň 7,75 % z vyměřovacího základu může uplatnit jako slevu na dani.

Zdroj: vlastní zpracování

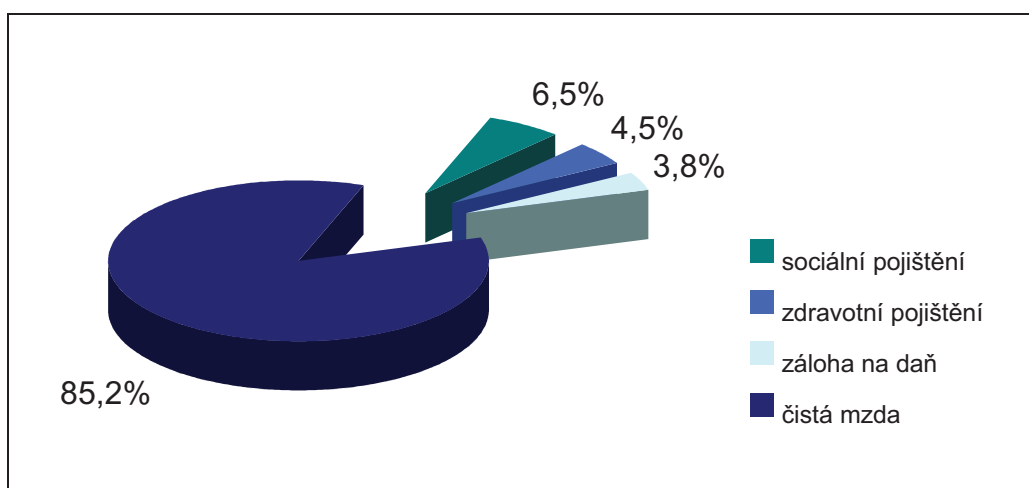
Příklad č. 2⁴³

Pan Bohatý, občan ČR, je zaměstnán na základě pracovní smlouvy u olomoucké společnosti. Zaměstnavateli podepsal Prohlášení poplatníka k dani z příjmů ze závislé činnosti a zároveň mu doložil, že má 2 děti, které splňují podmínky ZDP pro uplatnění daňového zvýhodnění. Hrubá mzda pana Bohatého za březen 2009 je 23 598 Kč, což odpovídá průměrné mzdě za rok 2009. Úkolem je stanovit čistou mzdu pana Bohatého.

Hrubá měsíční mzda	23 598,00 Kč
Zdravotní pojištění (4,5 %)	1 062,00 Kč
Sociální pojištění (6,5 %)	1 534,00 Kč
Základ daně pro výpočet zálohy na daň ($23\,598 \cdot 1,34$)	31 621,32 Kč
Základ daně zaokrouhlený	31 700,00 Kč
Záloha na daň podle § 38h ZDP ($0,15 \cdot 31\,700$)	4 755,00 Kč
Sleva na poplatníka podle § 35ba ZDP	2 070,00 Kč
Záloha na daň snížená o slevy na dani	2 685,00 Kč
Daňové zvýhodnění na 2 děti	1 780,00 Kč
Sražená záloha na daň	905,00 Kč
Čistá mzda ($23\,598 - 1\,062 - 1\,534 - 905$)	20 097,00 Kč

Panu Bohatému bude vyplaceno 20 097 Kč, tj. 85,16 % jeho hrubé mzdy.

Graf 2: Podíl jednotlivých prvků na hrubé mzdě českého zaměstnance

Zdroj: vlastní zpracování

⁴³ Princip zdanění převzat z VYBÍHAL, V. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2009 – praktický průvodce*. 5 vyd. 2009. 224 s. ISBN 978-80-247-2998-5. s. 78.

Náklady zaměstnavatele

Hrubá mzda	23 598,000 Kč
Zdravotní pojištění (9 %)	2 123,820 Kč
Nemocenské pojištění (2,3 %)	542,754 Kč
Důchodové pojištění (21,5 %)	5 073,570 Kč
Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (1,2 %)	283,176 Kč
Náklady celkem	31 621,320 Kč

Celkové náklady českého zaměstnavatele jsou 134 % průměrné mzdy.

Shrnutí

Z uvedených výpočtů vyplývá, že českému zaměstnanci bude vyplacena větší část jeho hrubé mzdy než polskému zaměstnanci, konkrétně o 13,34 % více. Je to především z toho důvodu, že českému zaměstnanci je při výpočtu měsíční čisté mzdy stržen poloviční příspěvek na sociální pojištění oproti příspěvku strženému zaměstnanci v Polsku. Stejně tak český zaměstnanec platí nižší zdravotní pojištění. Procentuální podíl zálohy na daň na hrubé mzdě polského zaměstnance je vyšší než českého zaměstnance. Tento podíl se ovšem sníží při ročním zúčtování daně, kdy polský zaměstnanec bude moci uplatnit slevu na vyživované děti.

Z porovnání nákladů zaměstnavatele vyplývá, že zaměstnanec je dražší pro českého zaměstnavatele. Je to dáno tím, že český zaměstnavatel zaplatí za svého zaměstnance větší část z celkových příspěvků na sociální zabezpečení než polský zaměstnavatel.

5.2 Příjmy z podnikání

Pro porovnání daňové zátěže z příjmů z podnikání českého a polského poplatníka jsem zvolila stejnou výchozí pozici. Poplatníci jsou osoby samostatně výdělečně činné podnikající v rámci řemeslné živnosti. Žádný z poplatníků nemá zaměstnance. Příjmy za rok 2009 jsou stanoveny ve 40tinásobku průměrné mzdy, výdaje v 25tinásobku průměrné mzdy, dar představuje ½ průměrné mzdy v dané zemi za rok 2009. Pro zjednodušení příkladu není počítáno s odvody na sociální zabezpečení ani zdravotním pojištěním.

Příklad č. 1⁴⁴

Pan Jeleniak, občan Polska, podniká jako osoba samostatně výdělečně činná - truhlář. Podniká v obci, která má 10 000 obyvatel. Nezaměstnává žádného zaměstnance. Za rok 2009 měl příjmy ve výši 124 118 PLN, výdaje 77 574 PLN. Římsko-katolické církvi, která působí v jeho obci, daroval v roce 2009 částku 1 551,4 PLN na její provoz. Úkolem je stanovit daňovou povinnost z podnikání pana Jeleniaka za rok 2009 podle jednotlivých forem zdanění.

Podnikání v rámci řemeslné živnosti umožňuje volbu z několika forem zdanění. Formy zdanění jsou: *progresivní zdanění* (daň stanovená podle obecných pravidel), *lineární zdanění*, *paušální daň z evidovaných příjmů* a *paušál formou daňové karty*. Postupně bude výše nastíněný příklad řešen v jednotlivých formách zdanění, aby ukázal různé daňové zatížení polského poplatníka.

a) daň stanovená podle obecných pravidel

Pokud se pan Jeleniak rozhodne zdanit příjmy z podnikání podle obecných pravidel, může uplatnit nezdánitelné části ZD i slevy na dani. Dar, který pan Jeleniak poskytl obci, splňuje podmínky zákona – hodnota daru nepřesahuje 6 % základu daně.

Příjmy celkem	124 118,00 PLN	
Výdaje celkem	77 574,00 PLN	
Nezdánitelná část	1 551,40 PLN	
Základ daně	44 992,60 PLN	
Daň dle čl. 27 ust. 1 UPIT	7 542,65 PLN	[(44 992,6 * 0,18) – 556,02]
Daň zaokrouhlená	7 543,00 PLN	

b) lineární daň

Protože pan Jeleniak vykonává nezemědělskou hospodářskou činnost, může si zvolit jako formu zdanění jeho příjmů z podnikání lineární daň ve výši 19 % z rozdílu mezi příjmy a daňově uznatelnými výdaji.

⁴⁴ Princip zdanění převzat z PIT.pl. *Formy opodatkowania – porównanie form*. [online]. 2010 [cit. 2010-04-01]. Dostupný z: <http://www.pit.pl/porownanie_form_formy_opodatkowania_690.php>.

Příjmy celkem	124 118 PLN
Výdaje celkem	77 574 PLN
Základ daně	46 544 PLN
Lineární daň (19 %) zaokrouhlená	8 843 PLN

c) paušál z evidovaných příjmů

Této formy zdanění mohou využít podnikatelé provozující nezemědělskou činnost, jejichž tržby za kalendářní rok nepřesáhnou ekvivalent 150 tisíc EUR (pro rok 2009 je to 506 625 PLN). Sazbu zdanění pan Jeleniak určí na základě čl. 12 UPITR.

Příjmy celkem	124 118,0 PLN
Nezdanitelná část	1 551,4 PLN
Základ daně	122 566,6 PLN
Daň (8,5 %) zaokrouhlená	10 418,0 PLN

d) daňová karta

Pan Jeleniak podniká v rámci živnosti, které UPITR v čl. 23 ust. 1 umožňuje paušální zdanění formou daňové karty. Výši paušálu pro jednotlivé živnosti vyhláší Ministerstvo financí (*Ministerstwo finansów RP*). Výše paušálu se odvíjí od charakteru živnosti, počtu zaměstnanců podnikatele a od počtu obyvatel obce, ve které poplatník živnost vykonává.

Výše paušálu pro živnost truhláře bez zaměstnance v obci od 5 000 do 50 000 obyvatel je pro rok 2009 316 PLN za měsíc⁴⁵.

Daň zaplacená v roce 2009	3 792 PLN
----------------------------------	------------------

Shrnutí

Jednotlivé formy zdanění příjmů z podnikání polského poplatníka ukazují značné rozdíly. V tomto příkladě je nejefektivnější volba zdanění prostřednictvím daňové karty. Ovšem při provozování živnosti v obci nad 50 000 obyvatel nebo při zaměstnání

⁴⁵ *Zalaczniki do obwieszczenia Ministra Finansów z dnia 14 listopada 2008 r.* [online]. 2008 [cit. 2010-04-01]. Dostupný z: <http://www.mf.gov.pl/_files_/podatki/od_osob_fizycznych/akty_prawne/karta2009obwzsl.pdf>.

zaměstnanců by daň byla vyšší a nemusela by už být jednoznačně nejvýhodnější formou zdanění. Při základu daně nad 85 528 PLN by bylo výhodnější lineární zdanění (19 %-ní sazba) oproti zdanění podle obecných zásad (daň ve výši 14 839,02 PLN + 32 % ze základu přesahujícího 85 528 PLN).

Při výběru formy zdanění byl měl poplatník vzít v úvahu vedle samotné daňové zátěže i další faktory, jako například cenu za účetní a poradenské služby, které se liší v závislosti na zvolené formě zdanění (k jednotlivým formám zdanění se váže různá povinnost evidence dokladů).

Příklad č. 2⁴⁶

Pan Martínek, občan ČR, podniká jako osoba samostatně výdělečně činná. Předmětem jeho podnikání jsou truhlářské práce. Za rok 2009 měl příjmy ve výši 943 920 Kč, výdaje 589 950 Kč. Obci, ve které žije, daroval v roce 2009 částku 11 800 Kč na pořádání programu ke Dni dětí. Úkolem je stanovit daňovou povinnost pana Martínka za rok 2009.

Dar, který pan Martínek poskytl obci, splňuje podmínky pro odečtení daru od ZD podle § 15 odst. 1 ZDP. Dar byl poskytnut obci na financování kultury. Úhrnná hodnota darů pana Martínka za zdaňovací období 2009 je alespoň 1 000 Kč a zároveň nepřesáhla 10 % ze ZD. Pan Martínek proto může uplatnit nezdanitelnou část ZD v plné výši, tj. 11 800 Kč.

K optimalizaci daňové povinnosti je zapotřebí porovnat daňovou povinnost při uplatnění skutečných výdajů a paušálních výdajů.

Daňová povinnost při uplatnění skutečných výdajů

Příjmy celkem	943 920 Kč
Výdaje celkem	589 950 Kč
DZD _{§7}	353 970 Kč
Nezdanitelná část	11 800 Kč
Základ daně	342 170 Kč

⁴⁶ Princip zdanění převzat z VYBÍHAL, V. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2009 – praktický průvodce*. 5 vyd. 2009. 224 s. ISBN 978-80-247-2998-5. s. 136.

Základ daně zaokrouhlený	342 100 Kč
Daň podle § 16 ZDP	51 315 Kč
Roční sleva na dani na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	26 475 Kč

Daňová povinnost při uplatnění paušálních výdajů

Přestože pan Martínek eviduje výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů ve skutečné výši, může v rámci daňové optimalizace uplatnit výdaje paušálně procentem z příjmů. Při výkonu řemeslné živnosti může dle § 7 odst. 7 písm. a) ZDP uplatnit výdaje ve výši 80 % příjmů.

Příjmy celkem	943 920 Kč
Výdaje stanovené % z příjmů	755 136 Kč
DZD _{§7}	188 784 Kč
Nezdanitelná část	11 800 Kč
Základ daně	176 984 Kč
Základ daně zaokrouhlený	176 900 Kč
Daň podle § 16 ZDP	26 535 Kč
Roční sleva na dani na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	1 695 Kč

Tabulka 6: Srovnání daňové zátěže českého a polského podnikatele

Země	Metoda stanovení daně	Příjmy	Daň	Podíl daně na příjmech (%)
Polsko	daň stanovená podle obecných zásad	124 118	7 543	6,08
	lineární daň	124 118	8 843	7,12
	paušální daň z evidovaných příjmů	124 118	10 418	8,39
	daňová karta	124 118	3 792	3,06
ČR	uplatnění skutečných výdajů	943 920	26 475	2,80
	uplatnění paušálních výdajů	943 920	1 695	0,18

Zdroj: vlastní zpracování

Shrnutí

Z porovnání procentuálních podílů výsledné daňové povinnosti na celkových příjmech českého a polského živnostníka znázorněné v Tabulce 6 vyplývá, že český poplatník bude zatížen daní méně než jeho polský konkurent, ať už uplatní skutečné nebo paušální výdaje.

Řemeslné živnosti jsou v obou zemích oproti jiným podnikání zvýhodněny. Český poplatník může uplatnit výdaje ve výši 80 % příjmů (společně se zemědělskou činností mají řemeslné živnosti nejvyšší procento z příjmů). Polský poplatník je zvýhodněn možnostmi použití daňové karty, která je určena především pro poplatníky vykonávající řemeslnou živnost.

5.3 Úroky z vkladů na běžných účtech

Příklad č. 1

Pan Nocznicki má veden u komerční banky běžný účet. Za rok 2009 mu náleží úrok z vkladů ve výši 54 PLN.

Bankovní účet pana Nocznického není podle podmínek banky určen k podnikání, proto se zdanění úroků z vkladů řídí čl. 30a ust. 1 bodem 3 UPIT. Úroky budou zdaněny srážkovou daní ve výši 19 %. Daň je povinen srazit a odvést plátce daně, tj. komerční banka. Panu Nocznickemu tedy bude připsán na účet již zdaněný úrok z vkladů.

Daň se zaokrouhluje na nejbližší jednotku měny.

Základ daně	54 PLN
Daň (19 %)	10 PLN
Připsaný úrok	44 PLN

Příklad č. 2

Nyní předpokládejme, že pan Nocznicki je **podnikatelem** a má u komerční banky veden běžný účet určený k podnikání. Za rok 2009 mu náleží úrok z vkladů ve výši 150 PLN. Náklady v souvislosti s vedením běžného účtu, které čl. 22 UPIT považuje za daňově uznané, jsou podle výpisu z běžného účtu ve výši 1 200 PLN.

Úroky z peněžních prostředků na bankovních účtech, které jsou určeny k podnikání, se podle čl. 14 ust. 2 bodu 5 UPIT zahrnují do příjmů z podnikání. Z toho důvodu bude panu Nocznickemu připsána na účet částka 150 PLN a daň z tohoto příjmu bude pan Nocznicki řešit v rámci daně z příjmů z podnikání.

Příklad č. 3

Pan Ptáček, občan ČR, má veden u komerční banky spořicí účet. Za rok 2009 mu náleží úrok z vkladů ve výši 360 Kč.

Úroky z vkladů na spořicí účtech se posuzují podle § 8 odst. 1 písm. c) ZDP a jsou tak samostatným ZD pro zdanění zvláštní sazbou daně podle § 36 ZDP. Stejně jako podle polské legislativy je komerční banka povinna daň z úroků srazit a odvést správci daně. Svému klientovi připsá na běžný účet úrok po zdanění.

Základ daně	360 Kč
Daň podle § 36 ZDP	54 Kč
Připsaný úrok	306 Kč

Příklad č. 4

Pan Ptáček je **podnikatel** – živnostník a za rok 2009 dosáhl příjmů z podnikání ve výši 950 000 Kč. Pro účely výkonu podnikání si zřídil běžný účet u komerční banky. Za rok 2009 mu náleží úrok z vkladů ve výši 1 000 Kč.

Úroky z vkladů na běžných účtech určených k podnikání jsou dílčím základem daně. U skupiny příjmů z kapitálového majetku nelze uplatňovat výdaje, proto samotný úrok bude zdaněn sazbou podle § 16 ZDP. To znamená, že panu Ptáčkovi bude připsán úrok ve výši 1 000 Kč a zdaněn bude společně s ostatními jeho příjmy při ročním výpočtu daně.

5.4 Příjmy z pronájmu

Pro porovnání daňové zátěže z příjmů z pronájmu českého a polského poplatníka jsem zvolila stejnou výchozí pozici. Žádný z poplatníků nepodniká. Výše měsíčních příjmů je stanovena jako 70 % průměrné mzdy za rok 2009. Měsíční výdaje jsou stanoveny ve výši 7 % z měsíčních příjmů.

Příklad č. 1⁴⁷

Pan Gieleciak, občan Polska (**nepodnikatel**), pronajímá v roce 2009 svůj byt za 2 172 PLN měsíčně. Měsíční náklady na provoz bytu eviduje ve výši 152 PLN. Úkolem je znázornit, v jaké výši budou odváděny měsíční zálohy u jednotlivých variant zdanění příjmů z pronájmu.

a) daň stanovená podle obecných pravidel

Postup výpočtu zálohy na daň podle obecných pravidel dle čl. 27 UPIT za období únor - duben 2009 znázorňuje Tabulka 7. Stejně postupujeme při výpočtu zálohy na další měsíce. Záloha za měsíc leden se neplatí, neboť příjem nepřesahuje limit pro platbu záloh, tj. 3 089 PLN.

Tabulka 7: Postup výpočtu zálohy na daň podle obecných pravidel (částky v PLN)

Postup výpočtu zálohy	Únor	Březen	Duben
Příjmy od počátku období	4 344	6 516	8 688
Výdaje od počátku období	304	456	608
Základ daně	4 040	6 060	8 080
Daň dle čl. 27 UPIT	171,18	534,78	898,38
Zálohy zaplacené od počátku období	0	171	535
Záloha pro daný měsíc	171	364	363

Zdroj: vlastní zpracování

⁴⁷ Princip zdanění převzat z PIT.pl. *Wynajem*. [online]. 2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupný z: <http://www.pit.pl/zasady_opodatowania_wynajem_podatki_w_praktyce_2791.php>.

b) daň stanovená paušálně

Limit 4 000 EUR v roce 2009 po přepočtu kurzem vyhlášeným Polskou národní bankou (*Narodowy Bank Polski*) k 1.10.2008 je 13 510 PLN. Na základě toho stanovíme zálohy na daň za jednotlivé měsíce:

záloha za měsíce leden – červen:	$2\,172 * 0,085$	=	185 PLN
záloha za měsíc červenec:	$(13\,510 - 13\,032) * 0,085$		
	$+ (2\,172 - 478) * 0,20$	=	379 PLN
záloha za měsíce srpen – prosinec:	$2\,172 * 0,20$	=	434 PLN

c) lineární daň

V případě, že by pan Gieleciak **podnikatel** a pronajímal by nemovitost zařazenou v obchodním majetku, mohl by se při volbě zdanění příjmů z pronájmu rozhodovat mezi variantami a), b) a také lineární daní. Předpokládejme nyní, že pan Gieleciak je podnikatel a pronajímá nemovitost zařazenou v obchodním majetku za 2 172 PLN měsíčně. Měsíční náklady na provoz nemovitosti eviduje ve výši 152 PLN.

Postup výpočtu zálohy na daň v případě použití metody lineární daně za období leden – březen 2009 zobrazuje Tabulka 8. Stejným postupem vypočítáme zálohy pro další měsíce.

Tabulka 8: Postup výpočtu zálohy na daň při uplatnění lineární daně

Postup výpočtu zálohy	Leden	Únor	Březen
Příjmy od počátku období	2 172	4 344	6 516
Výdaje od počátku období	152	304	456
Základ daně	2 020	4 040	6 060
Daň (19 %)	384	768	1 152
Zálohy zaplacené od počátku období	0	384	768
Záloha pro daný měsíc	384	384	384

Zdroj: vlastní zpracování

Přehled odvodu záloh na daň z příjmů v průběhu roku 2009 podle jednotlivých metod zdanění zobrazuje Tabulka 9.

Tabulka 9: Přehled odvodu záloh na daň podle forem zdanění v PLN

Měsíc	Daň podle obecných zásad	Paušální daň	Lineární daň
Leden	0	185	384
Únor	171	185	384
Březen	364	185	384
Duben	363	185	384
Květen	364	185	384
Červen	364	185	384
Červenec	363	379	384
Srpen	364	434	384
Září	363	434	384
Říjen	364	434	384
Listopad	364	434	384
Prosinec	363	434	384
Celkem	3 807	3 659	4 608

Zdroj: vlastní zpracování

Příklad č. 2

Pan Dlouhý, občan ČR, pronajímá svůj byt za 16 500 Kč měsíčně. Měsíční náklady na provoz bytu eviduje ve výši 1 155 Kč. Úkolem je určit daňovou povinnost za předpokladu, že pan Dlouhý nedosahuje ve zdaňovacím období žádných jiných příjmů.

Roční příjem ($12 \cdot 16\,500$)	198 000 Kč
Skutečné výdaje ($12 \cdot 1\,155$)	13 860 Kč
Základ daně	184 140 Kč
Základ daně zaokrouhlený	184 100 Kč
Daň podle § 16 ZDP	27 615 Kč
Sleva na dani podle § 35ba ZDP	24 840 Kč
Vlastní daňová povinnost	2 775 Kč

K tomu, aby pan Dlouhý optimalizoval vlastní daňovou povinnost, může uplatnit výdaje paušálně procentem z příjmů podle § 9 odst. 4 ZDP:

Roční příjem	198 000 Kč
Paušální výdaje (30 %)	59 400 Kč
Základ daně	138 600 Kč
Daň podle § 16 ZDP	20 790 Kč
Sleva na dani podle § 35ba ZDP	- 24 840 Kč
Vlastní daňová povinnost	0 Kč

Tabulka 10: Srovnání daňové zátěže českého a polského poplatníka

Země	Metoda zdanění	Příjmy	Daň	Podíl daně na příjmech (%)
Polsko	daň stanovená podle obecných pravidel	26 064	3 807	14,61
	paušální daň z evidovaných příjmů	26 064	3 659	14,04
ČR	uplatnění skutečných výdajů	198 000	2 755	1,39
	uplatnění paušálních výdajů	198 000	0	0,00

Zdroj: vlastní zpracování

Shrnutí

Z výsledků shrnutých v Tabulce 10, vyplývá, že český poplatník je zatížen daní z příjmů za pronájem podstatně méně než polský poplatník. Rozdíl je dán především možností uplatnění slevy na dani. Zatímco český poplatník od vypočítané daně může odečíst 24 840 Kč (tj. 105,26 % průměrné mzdy za rok 2009), polský poplatník odečte pouze 556,02 PLN (tj. 17,9 % průměrné mzdy za rok 2009).

5.5 Příjmy z prodeje nemovitosti

Příklad č. 1⁴⁸

Paní Krysztofiak prodává v prosinci 2009 byt na území Polska v hodnotě 600 000 PLN, který nabyta v lednu 2009. Náklady na jeho pořízení byly 300 000 PLN. Prodejní cena bytu je 500 000 PLN, které v průběhu roku 2010 vynaloží na nákup nových prostor. Tuto skutečnost potvrdila správci daně podáním příslušného formuláře.

Od 1.1.2009 platí v Polsku možnost uplatnění příspěvku na bydlení. Příspěvek má formu částečného osvobození příjmu od daně.

$$\text{Příspěvek na bydlení} = \frac{(\text{hodnota nemovitosti} - \text{náklady na její pořízení}) * \text{prodejní cena}}{\text{hodnota nemovitosti}}$$

Vzorec 1 : Příspěvek na bydlení

Příspěvek si může uplatnit prodávající v případě, že příjmy dosažené z prodeje domu nebo bytu použije v průběhu následujících dvou let na financování vlastního bydlení (tato lhůta běží od konce roku, v němž došlo k převodu vlastnických práv). Poplatník se k této skutečnosti musí písemně zavázat správci daně. V případě, že poplatník dosažené příjmy nestihne do konce lhůty využít pro financování vlastního bydlení, doměří mu správce daně daň z příjmů zpětně, včetně příslušného penále.

Podle výše uvedeného vzorce nejprve vypočítáme příspěvek na bydlení:

$$\text{Příspěvek na bydlení} = \frac{(600\,000 - 300\,000) * 500\,000}{600\,000} = 250\,000 \text{ PLN}$$

Dále stanovíme základ daně:

$$(600\,000 - 300\,000) - 250\,000 = 50\,000 \text{ PLN}$$

Příjmy z prodeje nemovitostí podléhají dle čl. 30e UPIT srážkové dani ve výši 19 %.

Daňová povinnost paní Krysztofiak je:

$$50\,000 * 0,19 = \underline{\underline{9\,500 \text{ PLN}}}$$

⁴⁸ Princip zdanění převzat z Rp.pl. *Przykłady obliczenia podatku*. [online]. 2010 [cit. 2010-04-01]. Dostupný z: <http://www.rp.pl/artukul/401403,439518_Przyklady_obliczenia_podatku.html>.

Příklad č. 2

Paní Černá prodává 1.12.2009 rodinný dům na území ČR v hodnotě 2,5 mil. Kč za prodejní cenu 2 mil. Kč. Peněžními prostředky získanými z prodeje nemovitosti bude v následujícím roce financovat nákup nového bytu. V tomto domě má trvalé bydliště od 1.1.2009, kdy dům koupila za 2,2 mil. Kč.

Paní Černá měla v rodinném domě bydliště po dobu 11 měsíců. Časový test dvou let není splněn. Pokud ovšem paní Černá použije získané prostředky na uspokojení bytové potřeby, splní podmínky ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) ZDP a příjem z prodeje této nemovitosti bude osvobozen.

6 KOMPARACE ZDAŇOVÁNÍ PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB V ČR A POLSKU

Z informací zjištěných o zdaňování příjmů fyzických osob v Polsku a výsledků příkladů řešených v předchozí kapitole nyní srovnám legislativní úpravu zdaňování příjmů v ČR a Polsku a vytýčím rozdíly v samotném systému zdaňování příjmů. Na závěr kapitoly se budu zabývat návrhy optimalizace.

6.1 Legislativní úprava

ČR i Polsko rozlišují při zdaňování příjmů poplatníky daně z příjmů na fyzické osoby a právnické osoby. Zatímco zdanění příjmů fyzických i právnických osob je v ČR upraveno v jednom zákoně, na území Polska platí samostatný zákon pro daň z příjmů právnických osob a dva zákony pro daň z příjmů fyzických osob.

Zdaňování příjmů fyzických osob v ČR je upraveno zákonem č. 568/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění p. p. Zdanění příjmů fyzických osob v Polsku požaduje znalost dvou zákonů, zákona o dani z příjmů fyzických osob (*Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych ze zm.*) a zákona o paušální dani z některých příjmů fyzických osob (*Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne ze zm.*). Tyto dva zákony na sebe vzájemně ve značné míře odkazují. UPIT navíc odkazuje na další zákony a na ustanovení sebe sama, což ho činí nepřehledným.

Na poplatníka daně z příjmů fyzických osob nahlíží ZDP i UPIT stejně – rozlišuje poplatníka s neomezenou daňovou povinností, který zdaňuje celosvětové příjmy, a poplatníka s omezenou daňovou povinností, který daní pouze příjmy ze zdrojů na území daného státu.

ZDP dělí základní příjmy podle povahy do pěti skupin, zatímco UPIT definuje zdroje příjmů, pro které stanovuje způsoby zdanění. Na základě těchto zdrojů lze příjmy rozdělit do obdobných skupin jako dělí příjmy ZDP, UPIT navíc samostatně rozlišuje příjmy ze specifických sektorů zemědělské výroby, příjmy z vlastnictví práv a příjmy z prodeje nemovitostí.

Z českého i polského zákona vyplývá povinnost podávat za zdaňovací období daňové přiznání. Český poplatník podává jedno daňové přiznání, na kterém může doložit všechny v průběhu zdaňovacího období dosažené příjmy. Polská legislativa ukládá poplatníkovi povinnost podávat daňová přiznání podle typu příjmu.

Pokud by tedy polský daňový poplatník v roce 2009 dosáhl příjmů z pronájmu, kde si zvolil zdanění formou paušální daně z evidovaných příjmů, dále obdržel mzdu z pracovního poměru, podnikal (zvolil si lineární 19 %-ní daň) a prodal akcie na burze, pak je povinen podat PIT-28 (za příjmy zdaněné paušální daní z evidovaných příjmů), PIT-37 (za příjmy ze zaměstnání, pokud nesplňuje podmínky pro roční zúčtování daně plátcem), PIT-36L (za příjmy zdaněné lineární daní) a PIT-38 (za příjmy z kapitálového majetku). Český daňový poplatník je schopen výše vyjmenované typy příjmů uvést v rámci jediného daňového přiznání.

Český poplatník je povinen podat daňové přiznání příslušnému správci daně do 30. března po skončení zdaňovacího období. Polský zákon stanovuje 2 termíny: do 31.1. musí poplatník vypořádat daň placenou formou daňové karty nebo paušálem z evidovaných příjmů, do 30.4. má poplatník povinnost podat všechna ostatní daňová přiznání. Na jednu stranu má tedy polský poplatník delší lhůtu pro podání daňových přiznání, naproti tomu musí vyplnit celou řadu formulářů doprovázejících jednotlivá daňová přiznání, např. formuláře dokladující možnost uplatnění slev na dani (každá uplatňovaná sleva se dokládá na samostatném formuláři).

6.2 Metody zdaňování jednotlivých typů příjmů

V samotném zdaňování příjmů fyzických osob podle jednotlivých typů příjmů vykazují zákony srovnávaných zemí značné rozdíly.

Příjmy ze závislé činnosti

Zdanění příjmů ze závislé činnosti v ČR a Polsku má obdobný systém. Při měsíčních výplatách mezd mají odpovědnost za odvod zálohy na daň plátcí daně (tj. zaměstnavatelé). Měsíční záloha na daň z příjmů se českému zaměstnanci počítá z hrubé mzdy navýšené o příspěvky na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem, naproti tomu se u výpočtu zálohy na daň polského

zaměstnanec hrubá mzda snižuje o částky sociálního zabezpečení, které mu jsou ze mzdy strženy. Progresivní zdanění v Polsku pak může zapříčinit, že poplatníkovi bude záloha stržena ve výši 32 % ze základu pro její výpočet (v případě, že kumulativně sčítané hrubé mzdy od počátku roku překročí částku 85 528 PLN), přičemž českému poplatníkovi bude vždy strženo 15 % ze základu pro výpočet zálohy na daň. Český poplatník platí nižší měsíční zálohy na daň také z toho důvodu, že má větší možnost uplatnění slevy na dani (sleva na poplatníka, sleva na manžela bez vlastních příjmů, sleva na zdravotní postižení) a daňového zvýhodnění na vyživované děti. Polský poplatník může slevy na dani uplatnit až při ročním zúčtování daně.

Polský zaměstnanec platí větší část z celkových odvodů na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění než český zaměstnanec. Všechny uvedené rozdíly mají za následek, že polskému zaměstnanci je vyplacena menší část z jeho hrubé mzdy než českému zaměstnanci.

Příjmy z podnikání

Zatímco český podnikatel si může zvolit pouze typ výdajů (zda uplatní skutečně vynaložené výdaje nebo zda výdaje určí stanoveným procentem z příjmů) a další postup při zdanění má přesně stanovený, může jeho polský konkurent zvážit, kterou ze čtyř zákonem povolených forem zdanění v rámci daňové optimalizace využije. V případě, že polský poplatník podniká v mezinárodní obchodní námořní dopravě, má možností ke zdanění svých příjmů pět.

Polský podnikatel má do 20. ledna zdaňovacího období možnost odhadnout roční příjmy a výdaje a na základě toho zvolit metodu zdanění. Tím, že se pro formu zdanění rozhoduje na počátku zdaňovacího období, podstupuje riziko, že na dani zaplatí víc, než by musel, pokud výši příjmů a výdajů kvalifikovaně neodhadne. Naproti tomu může také ušetřit. Při rozhodování o formě zdanění musí vzít polský podnikatel v potaz, zda chce uplatňovat nezdanitelné části daně či slevy na dani a zda by na ně měl při zvolené metodě zdanění nárok. Podstatným faktorem při rozhodování o formě zdanění by měla být také cena za účetní a poradenské služby, jejichž výše bude závislá na rozsahu vedení účetnictví nebo evidence.

V rámci podnikatelské činnosti je v Polsku nejvíce zvýhodňováno zdanění příjmů ze zemědělské činnosti. Z podnikání fyzických osob jsou podporovány také řemeslné živnosti. Zákon umožňuje poplatníkům provozující řemeslnou živnost využít daňovou kartu, čím je vedle relativně nízkých daní osvobozuje od vedení účetnictví, podávání daňového přiznání a placení záloh v průběhu roku.

Stejně tak je zemědělská výroba, lesní a vodní hospodářství a řemeslné živnosti zvýhodněny v ČR, kdy poplatník může stanovit výdaje ve výši 80 % evidovaných příjmů. Pro ostatní živnosti a jiné podnikání zákon stanovuje paušální výdaje nižší.

Příjmy z pronájmu

Polská i česká legislativa rozlišuje pronájem majetku zařazeného v obchodním majetku (takové příjmy jsou v obou zemích řazeny do příjmů z podnikání) a pronájem ostatního majetku. Polský poplatník má opět možnost výběru zdanění.

Příjmy v podobě úroků z vkladů na běžných účtech

Úroky z běžných účtů, které nejsou určeny k podnikání, jsou v ČR i v Polsku zdaněny srážkovou daní (v ČR 15 %, v Polsku 19 %) přímo komerční bankou a majiteli účtu je připsán úrok po zdanění. Úroky z podnikatelského účtu jsou v obou zemích brány jako příjmy z podnikání a proto vstupují do dílčího základu daně v případě českého poplatníka a celkových příjmů v případě polského poplatníka.

6.3 Návrhy optimalizace

Příjmy ze závislé činnosti

Pro českého zaměstnance je výhodné podepsat Prohlášení poplatníka k dani z příjmů ze závislé činnosti, aby mohl uplatňovat v průběhu roku slevu na poplatníka.

Příjmy z podnikání

Český poplatník dosahující příjmů z podnikání by měl v rámci optimalizace porovnat, zda je pro něho výhodnější uplatnit skutečně vynaložené náklady nebo uplatnit výdaje procentem z evidovaných příjmů podle § 7 odst. 7 ZDP. Volba paušálních výdajů navíc šetří poplatníkovi čas s evidencí dokladů, protože je povinen doložit pouze veškeré příjmy za zdaňovací období. Protože poplatník není povinen vést účetnictví ani daňovou evidenci, ušetří finanční prostředky za zpracování dokladů a poradenské služby.

Výhodné navíc je, že poplatník zdaní jen skutečně přijaté platby, nikoliv všechny své výnosy.

Pokud se poplatník rozhodne uplatnit skutečně vynaložené výdaje, má i v tomto případě několik možností, jak vykázat co nejnižší základ daně. Základ daně sníží uplatněním vyšších odpisů v prvním roce odepisování nebo tvorbou rezerv. Vede-li poplatník daňovou evidenci a očekává vysoký základ daně, pak je vhodné před koncem zdaňovacího období nakoupit nový majetek nebo zásoby do nového roku. Vykáže tak nižší základ daně a tím i nižší daňovou povinnost.

V neposlední řadě by měl poplatník uplatnit všechny nezdánitelné části ZD, odčitatelné položky od ZD a slevy na dani podle ZDP, na které má nárok.

Polský podnikatel může optimalizovat daň už výběrem formy zdanění. Pokud se nechce příliš zabývat vedením evidence, je pro něho výhodné zvolit paušální daň z evidovaných příjmů. Tato metoda může být pro poplatníka velice výhodná, pokud vykonává činnost, kterou lze podle UPITR zdanit 3 %, 5,5 % nebo 8,5 % z příjmů.

V případě provozování řemeslné činnosti je ve většině případů pro poplatníka daňová karta, která poplatníkovi stanoví měsíční výši daně a zároveň ho osvobozuje od vedení účetnictví, podávání daňového přiznání a placení záloh v průběhu roku.

Poplatník by při výběru metody zdanění neměl zapomínat na výši a možnost uplatnění nezdánitelných částí ZD a slev na dani, neboť ne všechny formy zdanění uplatnění těchto výhod umožňují.

Při základu daně nad 85 528 PLN je výhodnější lineární zdanění (19 %-ní sazba) oproti zdanění podle obecných zásad (daň ve výši 14 839,02 PLN + 32 % ze základu přesahujícího 85 528 PLN). Přitom závisí na výši daňově uznatelných nákladů - čím vyšší budou daňově uznatelné náklady, tím bude nižší základ daně a nižší daň. V tomto případě pak je výhodnější zdanění podle obecných zásad oproti lineární dani.

Příjmy z pronájmu

Polský poplatník, který pronajímá majetek neevidovaný v obchodním majetku, má pro zdaňování příjmů možnost volby mezi zdaněním podle obecných zásad a paušálním zdaněním z evidovaných příjmů.

Za předpokladu, že příjmy z pronájmu polského poplatníka nepřesáhnou za zdaňovací období částku 13 510 PLN a nevykazuje vysoký podíl daňově uznatelných výdajů, je pro něho nejvýhodnější zdanit tyto příjmy paušální daní z evidovaných příjmů (pouze 8,5 % z příjmů). Při překročení této částky podléhá 20 %-ní sazbě zdanění. Při základu daně v rozsahu 13 510 – 85 528 PLN je pro něho výhodnější zdanění podle obecných zásad, kde daň představuje 18 % ze základu daně a kde může uplatnit nezdánitelné části ZD a slevy na dani. Při základu daně nad 85 528 PLN závisí na výši daňově uznatelných výdajů a nezdánitelných částí ZD, zda bude pro poplatníka výhodnější paušální daň z evidovaných příjmů ve výši 20 % z příjmů oproti zdanění podle obecných zásad (daň ve výši 14 839,02 PLN + 32 % ze základu přesahujícího 85 528 PLN).

ZÁVĚR

Tématem mé bakalářské práce bylo zdaňování vybraných příjmů fyzických osob v ČR a Polsku. Nejprve bylo nutné seznámit se s legislativou obou zemí, především se zněním zákona o daních z příjmů platným pro zdaňovací období roku 2009. Český zákon (ZDP) i oba polské zákony (UPIT a UPITR) jsem zhodnotila prostřednictvím modelových situací, které by v praxi mohly nastat.

Zaměřila jsem se na příjmy ze závislé činnosti vykonávané na základě pracovní smlouvy, příjmy z podnikání v rámci řemeslné živnosti, příjmy z kapitálového majetku v podobě úroků z vkladů na běžném účtu, příjmů z pronájmu majetku nezařazeného v obchodním majetku poplatníka a na příjmy z prodeje nemovitosti. Na základě výsledků příkladů uvedených v páté kapitole je možné formulovat následující závěry.

Systémy zdanění příjmů fyzických osob v ČR a Polsku se od sebe výrazně liší. Zatímco česká legislativa stanoví pro většinu typu příjmů přesný postup zdanění, polská legislativa dává poplatníkovi na výběr z více možností (především pro příjmy z podnikání, kde si poplatník může zvolit až z pěti forem zdanění).

Společným rysem systému zdaňování příjmů ve srovnávaných zemích je orientace na sociální situaci poplatníka. Oba systémy umožňují obdobné nezdanitelné části ZD a odčitatelné položky od ZD. Od vypočtené daně si poplatníci mohou uplatnit slevy na dani (v ČR je možnost uplatnění slev a daňového zvýhodnění ovšem širší a navíc efektivnější). Přestože ne každý polský poplatník může uplatnit všechny nezdanitelné části ZD a slevy na dani, možnost odečtu daru má každý z nich. Polský zákon navíc umožňuje společné zdanění manželů, které domácnosti šetří výdaje na dani, a zvýhodňuje rodiče – samoživitele.

Od 1.1.2008 vstoupila v ČR v platnost daňová reforma, která zrušila progresivní zdanění a posílila snižování daňové povinnosti ve prospěch poplatníka navýšením slev na dani, zatímco Polsko v posledních letech reforma nepostihla a zdanění podle obecných zásad funguje na principu progresivního zdanění.

V rámci optimalizace daňové povinnosti by český poplatník neměl zapomínat na možnost uplatnění paušálních výdajů u příjmů z podnikání a příjmů z pronájmu,

které jsou často výhodnější variantou. V případě výkonu závislé činnosti poplatník daň optimalizuje, pokud zaměstnavateli podepíše Prohlášení k dani, čímž může uplatňovat slevu na poplatníka a odvádět tak nižší zálohu na daň.

Polský poplatník může často ovlivnit daňovou povinnost výběrem metody zdanění. Při volbě by měl vzít v úvahu, zda chce uplatňovat nezdánitelné části ZD nebo slevy na dani nebo v jaké výši předpokládá poměr daňově uznatelných výdajů vůči celkovým příjmům. Neméně důležitým faktorem rozhodování by měly být i částky, které poplatník vynaloží na vedení účetnictví a poradenské služby v závislosti na povinnostech daných jednotlivými možnostmi zdanění.

POUŽITÁ LITERATURA

Monografické publikace

KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie – úvod do problematiky*. 2. vyd. 2009. 120 s. ISBN 987-80-7357-423-9.

NERUDOVÁ, D. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 2. vyd. 2008. ISBN 978-80-7357-386-7.

POKORNÝ, J. *Předdiplomní seminář – Jak efektivně zpracovat a obhájit diplomovou práci*. 2006. 58 s. ISBN 80-214-3254-3.

POLÁK, M. *Daň z příjmů fyzických osob 2009*. 4. přeprac. vyd. 2009. 107 s. ISBN 978-80-214-3965-8.

ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie - s praktickou aplikací*. 2. vyd. 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

VYBÍHAL, V. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2009 – praktický průvodce*. 5. vyd. 2009. 224 s. ISBN 978-80-247-2998-5.

Zákony

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych ze zm.

Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne ze zm.

Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění p. p.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění p. p.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění p. p.

Internetové zdroje

Český statistický úřad. *Analýza vývoje průměrných mezd zaměstnanců*. [online]. 2010 [cit. 2010-04-14]. Dostupný z:

<<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/ainformace/76E00048E0B2>>.

Ekologické daně [online]. 2009 [cit. 2009-11-02]. Dostupný z:
<<http://www.czech.cz/cz/dane/ekologicke-dane>>.

Główny Urząd Statystyczny. *Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 lutego 2010 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2009 r.* [online]. 2010 [cit. 2010-04-14]. Dostupný z:
<http://www.stat.gov.pl/gus/5840_7600_PLK_HTML.htm>.

Money.pl. *Obliczanie miesięcznej zaliczki na podatek dochodowy za rok 2009.* [online]. 2010 [cit. 2010-04-14]. Dostupný z: <http://www.money.pl/podatki/pit_2009/oblicz/>.

Obecny system podatkowy [online]. 2007 [cit. 2009-09-20]. Dostupný z:
<<http://www.mf.gov.pl/dokument.php?const=3&dzial=155&id=12092>>.

PIT.pl. *Formy opodatkowania.* [online]. 2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupný z:
<www.pit.pl/formy-opodatkowania/index.php>.

PIT.pl. *Formy opodatkowania – porównanie form.* [online]. 2010 [cit. 2010-04-01]. Dostupný z: <http://www.pit.pl/porownanie_form__formy_opodatkowania_690.php>.

PIT.pl. *Wynajem.* [online]. 2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupný z:
<http://www.pit.pl/zasady_opodatkowania_wynajem_podatki_w_praktyce_2791.php>.

Poland Income Taxes and Tax Laws [online]. 2009 [cit. 2009-11-14]. Dostupný z:
<http://www.worldwide-tax.com/poland/poland_tax.asp>.

Polsko – finanční a daňový sektor [online]. 2009 [cit. 2009-09-05]. Dostupný z:
<http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/polsko/ekonomika/financni_a_danovy_sektor.html>.

Rp.pl. *Przykłady obliczenia podatku.* [online]. 2010 [cit. 2010-04-01]. Dostupný z:
<http://www.rp.pl/artukul/401403,439518_Przyklady_obliczenia_podatku.html>.

TURAKIEWICZ, J. *Daňová soustava v Polsku* [online]. 2009 [cit. 2010-01-05].

Dostupný z:

<<http://kontaktnicentrum.as4u.cz/redakce/index.php?clanek=33581&xuser=&lanG=cs&slozka=7665&xsekce=7683>>.

Velvyslanectví Polské republiky v Praze. *Daň z příjmů fyzických osob v Polsku* [online]. 2009 [cit. 2010-01-05]. Dostupný z:

<http://praha.trade.gov.pl/cz/Podnikani_v_Polsku/article/detail,3047,Dan_z_prijmu_fyz_ickych_osob_v_Polsku.html>. Poslední aktualizace 24.11.2009.

Zalaczniki do obwieszczenia Ministra Finansów z dnia 14 listopada 2008 r. [online].

2008 [cit. 2010-04-01]. Dostupný z:

<http://www.mf.gov.pl/_files_/podatki/od_osob_fizycznych/akty_prawne/karta2009obwzal.pdf>.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Daňová soustava ČR.....	16
Tabulka 2: Daňová soustava Polska	17
Tabulka 3: Přehled povinnosti odvodu záloh na daň z příjmů	31
Tabulka 4: Daňová stupnice pro rok 2009.....	42
Tabulka 5: Přehled odvodů sociálního a zdravotního pojistného	50
Tabulka 6: Srovnání daňové zátěže českého a polského podnikatele	56
Tabulka 7: Postup výpočtu zálohy na daň podle obecných pravidel (částky v PLN)	59
Tabulka 8: Postup výpočtu zálohy na daň při uplatnění lineární daně	60
Tabulka 9: Přehled odvodu záloh na daň podle forem zdanění v PLN	61
Tabulka 10: Srovnání daňové zátěže českého a polského poplatníka	62

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Podíl jednotlivých prvků na hrubé mzdě polského zaměstnance.....	49
Graf 2: Podíl jednotlivých prvků na hrubé mzdě českého zaměstnance	51

SEZNAM VZORCŮ

Vzorec 1 : Příspěvek na bydlení	63
---------------------------------------	----

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

art.	artykuł (článek polského zákona)
ČR	Česká republika
DZD	dílčí základ daně
EU	Evropská unie
FGŚP	Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (<i>Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění</i>)
FP	Fundusz Pracy (<i>Fond práce</i>)
Polsko	Polská republika
UPIT	Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych ze zm. (<i>zákon o dani z příjmů fyzických osob</i>)
UPITR	Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne ze zm. (<i>zákon o paušální dani z některých příjmů fyzických osob</i>)
pkt.	punktów (bod polského zákona)
ust.	ustęp (ustanovení polského zákona)
ZD	základ daně
ZDP	Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění p. p.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Možnosti uplatnění nezdaniitelných částí ZD podle forem zdanění

Příloha 2: Možnosti uplatnění slev na dani podle forem zdanění

Příloha 3: Kupní síla průměrné mzdy v Evropě 2008/2009

Příloha 4: Kupní síla průměrné mzdy v Evropě 2009/2010

Příloha 1: Možnosti uplatnění nezdaniitelných částí ZD podle forem zdanění

Nezdaniitelná část ZD	PIT-28	PIT-36	PIT-36L	PIT-37
Příspěvky na sociální zabezpečení	x	x	x	x
Vrácené neoprávněně získané výhody	x	x		x
Výdaje na obnovu vitálních funkcí	x	x		x
Dary	x	x		x
Náklady na internetové připojení	x	x		x
Úroky z přijatých úvěrů (půjček)	x	x		x

Zdroj: zpracováno dle PIT.pl. *Ulgi i odliczenia*. [online]. 2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupný z: <<http://www.pit.pl/ulgi-odliczenia/>>.

PIT-28 příjmy zdaněné paušální daní z evidovaných příjmů

PIT-36 příjmy zdaněné podle obecných zásad (především příjmy z nezemědělské hospodářské činnosti, příjmy z nájmu nebo podnájmu, příjmy získané ze zdrojů mimo Polsko)

PIT-36L příjmy zdaněné lineární daní

PIT-37 příjmy zdaněné podle obecných zásad (především příjmy ze závislé činnosti, stipendia, příjmy z činnosti vykonávané osobně, příjmy z vlastnických práv)

Příloha 2: Možnosti uplatnění slev na dani podle forem zdanění

Sleva na dani	PIT-28	PIT-36	PIT-36L	PIT-37	PIT-38	PIT-16A
Příspěvek na zdravotní pojištění	x	x	x	x		x
Sleva na vyživované dítě		x		x		
Příspěvky charitativním subjektům	x	x	x	x	x	
Daň zaplacená v zahraničí	x	x	x		x	

Zdroj: zpracováno dle PIT.pl. *Ulgi i odliczenia*. [online]. 2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupný z: <<http://www.pit.pl/ulgi-odliczenia/>>.

PIT-28 příjmy zdaněné paušální daní z evidovaných příjmů

PIT-36 příjmy zdaněné podle obecných zásad (především příjmy z nezemědělské hospodářské činnosti, příjmy z nájmu nebo podnájmu, příjmy získané ze zdrojů mimo Polsko)

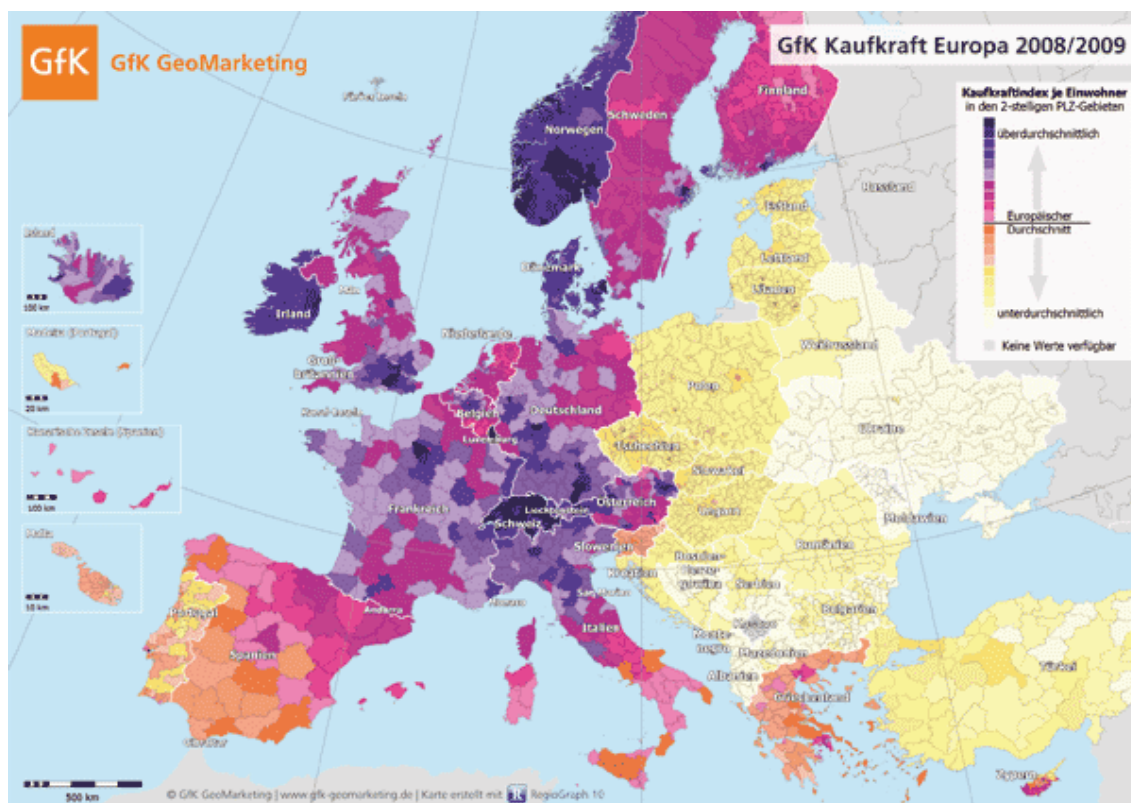
PIT-36L příjmy zdaněné lineární daní

PIT-37 příjmy zdaněné podle obecných zásad (především příjmy ze závislé činnosti, stipendia, příjmy z činnosti vykonávané osobně, příjmy z vlastnických práv)

PIT-38 příjmy z kapitálového majetku

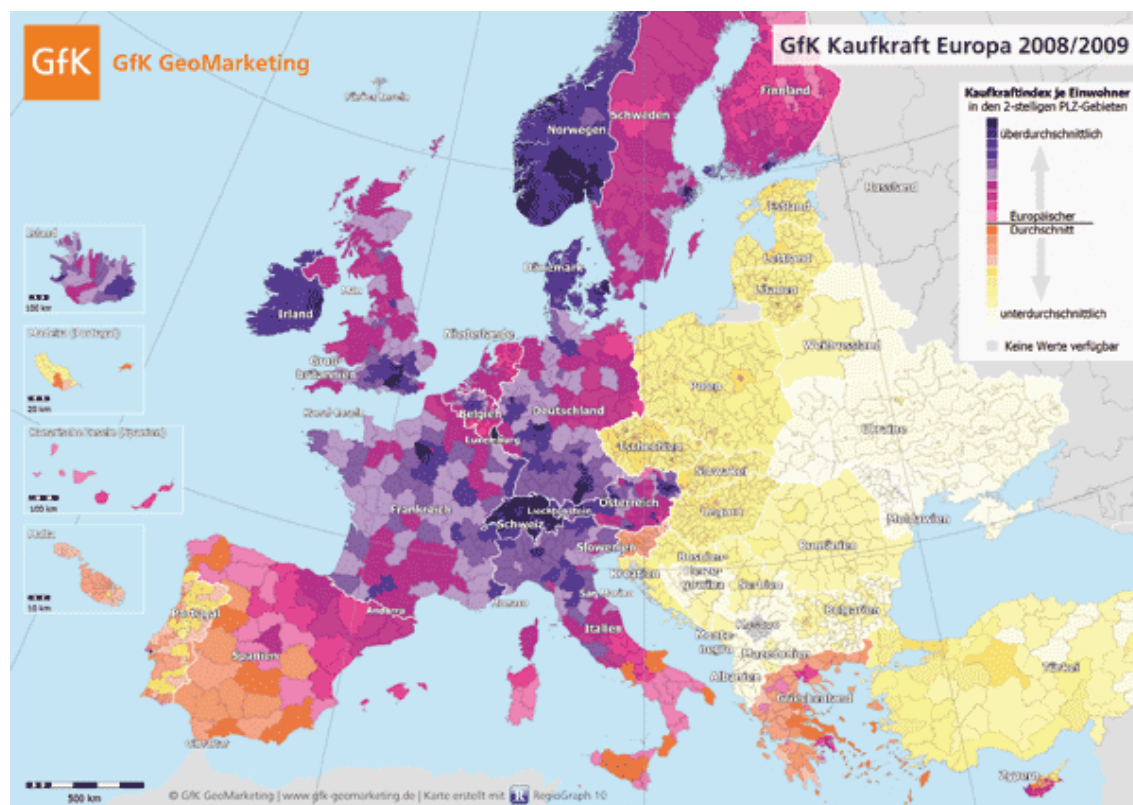
PIT-16A příjmy zdaněné daňovou kartou

Příloha 3: Kupní síla průměrné mzdy v Evropě 2008/2009

Zdroj: GfK Gruppe. *Kaufkraft Europa 2008/2009* [online]. 2010 [cit. 2010-04-01]. Dostupný z: <http://www.gfk-geomarketing.de/fileadmin/gfkgeomarketing/de/img/presse/1108_bdm_gr.gif>.

Příloha 4: Kupní síla průměrné mzdy v Evropě 2009/2010

Zdroj: GfK Gruppe. *Kaufkraft Europa 2008/2009* [online]. 2010 [cit. 2010-04-01]. Dostupný z: <http://www.gfk-geomarketing.de/fileadmin/gfkgeomarketing/de/img/presse/1108_bdm_gr.gif>.